PATVIRTINTA
Akmenės rajono savivaldybės tarybos
2015 m. vasario 12 d. sprendimu Nr. T-5(E)

AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
2015–2017 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

SAVIVALDYBĖS APLINKOS ANALIZĖ

IŠORĖS APLINKOS ANALIZĖ

1. POLITINIAI IR TEISINIAI VEIKSNIAI

Tarptautiniai, valstybės lygmens. 2010 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba patvirtino strategiją „Europa 2020“. Strategijos prioritetai – pažangus, tvarus ir integracinis Europos Sąjungos (toliau – ES) ekonomikos augimas. Jie apima užimtumo, investicijų į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą didinimą, energetiką ir kovą su klimato kaita, socialinės atskirties mažinimą ir švietimo plėtrą ES lygmeniu. Strategijoje iškelti penki pagrindiniai tikslai, kurių pagrindu nustatyti nacionaliniai siekiai, kuriuos Lietuva turi pasiekti iki dešimtmečio pabaigos:

1. Užimtumas: 72,8 proc. 20–64 metų žmonių turėtų turėti darbą.
2. Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra: 1,9 proc. BVP turėtų būti investuojama į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą.
3. Klimato kaita ir energetika: šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis turėtų būti sumažintas 15 proc., palyginti su 1990 m. rodikliais; 23 proc. energijos turėtų būti gaminama iš atsinaujinančiųjų šaltinių; energijos vartojimo efektyvumas – energijos vartojimo sumažinimas turėtų siekti – 1,14 Mtne.
4. Švietimas: reikėtų užtikrinti, kad pagrindinį išsilavinimą neįgijusių mokinių dalis nebūtų didesnė nei 5 proc., vidurinį išsilavinimą – 3 proc.; reikėtų užtikrinti, kad ne mažiau kaip 40 proc. 30–34 metų asmenų turėtų aukštąjį išsilavinimą.
5. Skurdas ir socialinė atskirtis: reikėtų bent 170 tūkst. sumažinti skurde gyvenančių ir socialiai atskirtų žmonių arba žmonių, kuriems tai gresia skaičių.

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ išskirtos pažangai svarbios vertybės – atvirumas, kūrybingumas ir atsakomybė bei 3 pažangos sritys: visuomenė, ekonomika ir valdymas. Pokyčiai pažangos srityse įtvirtins pažangos vertybes, o šios taps sąmoningu žmonių siekiu kiekvienoje iš pažangos sričių. Pokyčių laukiama šiose srityse: 1) sumani visuomenė, 2) sumani ekonomika ir 3) sumanus valdymas. Tai 3 prioritetai, kurie detalizuoti rengiant vidutinio laikotarpio strateginius dokumentus, programas, planus. Strategijai įgyvendinti patvirtinta Nacionalinės pažangos programa, kuri yra pagrindinis valstybės plėtros strateginis dokumentas, tame tarpe – ir Europos Sąjungos paramos panaudojimui Lietuvoje 2014–2020 metais.

Regiono lygmens. Nacionalinė regioninė politika formuojama atsižvelgiant į Europos Sąjungos regioninės politikos prioritetus ir tikslus. Regioninė politika glaudžiai siejasi su ES struktūrine politika, kurios tikslas – finansinėmis priemonėmis ir nacionalinių regioninių politikų koordinavimu mažinti ES valstybių ekonominio ir socialinio išsivystymo

skirtumus.

2013 m. gruodžio 3 d. vykusiame Šiaulių regiono plėtros tarybos posėdyje patvirtintas Šiaulių regiono 2014–2020 metų plėtros planas. Plėtros plane pateikiami Šiaulių regiono socialinės ir ekonominės būklės įvertinimo pagrindiniai duomenys ir jų analizė bei regiono plėtros strategija, kurioje nurodomos regiono plėtros kryptys, strateginiai tikslai, uždaviniai ir galimos jų įgyvendinimo priemonės.

Savivaldybės lygmens. Akmenės rajono savivaldybės veikla planuojama orientuojantis į nacionaliniu lygiu patvirtintų strategijų prioritetus, taip pat atsižvelgiant į Šiaulių regiono plėtros plano prioritetus ir tikslus. Savivaldybės veiklą taip pat įtakoja šie pagrindiniai nacionaliniai strateginiai dokumentai: Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2014-2020 m. nacionalinė pažangos programa ir valstybės ilgalaikės raidos strategija.

2010 m. lapkričio 24 d. Akmenės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-237 buvo patvirtintas Akmenės rajono savivaldybės 2010-2015 m. strateginis plėtros planas, kuriame įvardinta savivaldybės vizija bei svarbiausi plėtros prioritetai: Žmogiškųjų išteklių ugdymas bei tobulinimas; Ekonomikos skatinimas; Sanglaudos didinimas; Darni žemės ūkio ir kaimo plėtra.

2014 m. gruodžio 29 d. Akmenės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-277 buvo patvirtintas Akmenės rajono savivaldybės 2016–2021 metų strateginis plėtros planas, kuriame įvardinta savivaldybės vizija bei svarbiausi plėtros prioritetai: Konkurencingo verslo skatinimas ir kaimo plėtra; Visuomenės socialinės gerovės kūrimas; Darni infrastruktūros ir teritorijų plėtra; Efektyvus viešasis valdymas; Klasterinės vietinės ekonomikos tvari plėtra.

2. EKONOMINĖ APLINKA

2.1. BENDRIEJI EKONOMINIAI RODIKLIAI

2014 m. balandžio mėn. LR Finansų ministerijos paskelbtose vidutinės trukmės ekonominių rodiklių projekcijose numatoma, kad nuosaikus eksportas ir vidaus paklausa lems, kad Lietuvos BVP 2014 m. išaugs 3,4 proc., 2015 m. – 4,3 proc., 2016 m. – 4,0 proc., 2017 m. – 4,3 proc. Taigi tikėtina, kad Lietuva vidutiniu laikotarpiu išliks sparčiausiai augančių ES šalių narių trejetuke.

Nors ekonomika auga ir nedarbas, tikėtina, toliau mažės sparčiu tempu, vidutiniu laikotarpiu jis ir toliau išliks gana didelis. Numatoma, kad nedarbo lygis 2014 m. sumažės iki 10,5 proc., o per ateinančius trejus metus sudarys atitinkamai 9,0 proc., 7,8 proc. ir 6,5 proc.

Šalyje toliau augant darbo našumui, didėjant darbo jėgos paklausai, mažėjant nedarbo lygiui ir po truputį mažėjant darbo jėgos pasiūlai, darbo užmokestis didės sparčiau nei 2013 m. Numatoma, kad darbo užmokestis 2014–2017 m. augs 5,8–6,9 proc. per metus.

2.1.1. lentelė. Pagrindiniai šalies makroekonominiai rodikliai

Makroekonominiai rodikliai / Metai	2013	Projekcija 2014 balandis			
		2014	2015	2016	2017
BVP augimas /grandine susietos apimties augimas, proc.	3,3	3,4	4,3	4,0	4,3
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Lt	2.230,0	2.359,4	2.510,8	2.672,1	2.857,7
Vidutinis metinis nedarbo lygis, proc., darbo jėgos tyrimų duomenimis	11,8	10,5	9,0	7,8	6,5

Šaltinis: LR Finansų ministerija

Tiesioginės užsienio investicijos. Vienas iš pagrindinių šalies ūkio plėtros ir ekonominio augimo veiksnių yra tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI), kurios skirtingai nuo kitų užsienio investicijų rūšių paprastai yra ilgalaikės. TUI daro teigiamą poveikį ekonomikos augimui ir konkurencingumui, darbo vietų kūrimui, prekybos augimui. Tad natūralu, jog TUI pritraukimui turi būti skiriamas ypatingas dėmesys.

2013 m. vienam savivaldybės gyventojui teko 2106 eurų TUI. TUI apimtys, tenkančios vienam gyventojui 2009–2013 m. laikotarpiu augo 2009–2011 m. pabaigoje, o 2012 m. pabaigoje sumažėjo, o 2013 m. vėl žymiai išaugo. Visu analizuojamu laikotarpiu TUI dydis išliko didžiausios apskrityje. Gauti duomenys rodo aukštą Akmenės rajono savivaldybės konkurencingumą ir gebėjimą pritraukti investicijas, taip pat leidžia prognozuoti optimistines savivaldybės plėtros perspektyvas.

Materialinės investicijos. Materialinės investicijos (toliau – MI) – tai išlaidos ilgalaikiam materialiajam turtui, kuris bus naudojamas ilgiau nei vienerius metus, įsigyti, sukurti ir esamam materialiajam turtui atnaujinti (jo vertei padidinti). MI iš dalies parodo tam tikros teritorijos ekonominį potencialą ir toje teritorijoje įsikūrusių įmonių plėtros potencialą. MI apimtys, kaip ir TUI, rodo ir tam tikros teritorijos verslo aplinkos būklę.

2009–2013 m. laikotarpiu MI apimtys Akmenės rajono savivaldybėje kito netolygiai: 2010 m. ženkliai sumažėjo (nuo 53 183 tūkst. eurų 2009 m. iki 12 459 tūkst. eurų – 2010 m.), o 2011–2012 m. augo. 2013 m. rajone vėl matyti MI sumažėjimas (nuo 46 933 tūkst. eurų 2012 m. iki 38 027 tūkst. eurų 2013 m.).

Lietuvos savivaldybių indeksas 2014 m. Akmenės rajono savivaldybė, surinkusi 43,8 balo iš 100, indekse užėmė 40 vietą iš 53 rajonų savivaldybių. Žemesnę savivaldybės poziciją nulėmė blogiau įvertintos biudžeto, turto valdymo bei investicijų sritys.

Biudžeto sritis žemesnį įvertinimą gavo dėl to, kad sumažėjo viešųjų pirkimų, vykdytų (supaprastinto) atviro konkurso būdu. Augantis norimų parduoti pastatų skaičius ir lėtai vykdoma privatizacija neigiamai paveikė turto valdymo srities balus. Investicijų srityje fiksuotas tiesioginių užsienio investicijų mažėjimas, įvertinimą pablogino ir mažas savivaldybėje išduodamų statybos leidimų skaičius – 3 vnt. tūkstančiui gyventojų (šalies rajonų vidurkis siekia 8 vnt.).

Savivaldybė geriau įvertinta komunalinio ūkio, transporto bei sveikatos srityse. Nors komunalinio ūkio srityje vis dar trūksta konkurencinės aplinkos tarp savivaldybės ir privačių paslaugų teikėjų surenkant atliekas bei administruojant daugiabučius namus, tačiau teigiamai įvertinta tai, kad savivaldybės įmonės pradėjo dirbti nenuostolingai.

2.2.VERSLAS

Vienas iš svarbiausių rodiklių, apibūdinančių verslo situaciją ir gyventojų verslumo lygį savivaldybėje, yra bendras įmonių skaičius ir įmonių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų. 2014 m. pradžioje Akmenės rajono savivaldybėje buvo įregistruoti 894 ir veikė 347 ūkio subjektai. 2009–2014 m. pradžios laikotarpiu įregistruotų ūkio subjektų skaičius išaugo 124 subjektais, kai tuo tarpu veikiančių ūkio subjektų – tik 1.

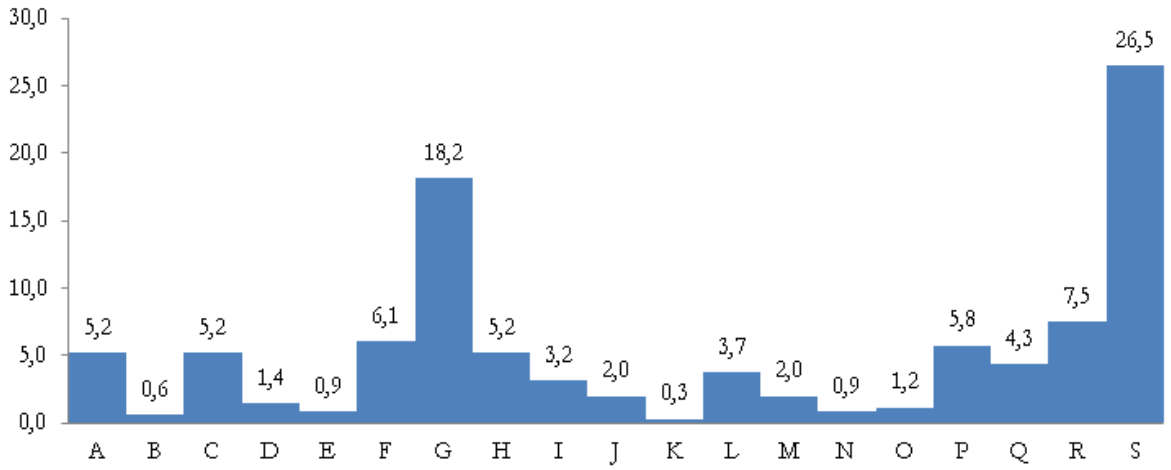
2014 m. pradžioje 1 000–iui Akmenės rajono savivaldybės gyventojų vidutiniškai teko 41,2 įregistruotų ir 16,0 veikiančių ūkio subjektų. Pagal šiuos rodiklius Akmenės rajono savivaldybė 2014 m. pradžioje gana ženkliai atsiliko nuo šalies ir apskrities, o iš visų apskrities savivaldybių, pagal veikiančių ūkio subjektų skaičių, lenkė tik Radviliškio rajono savivaldybę, tačiau įregistruotų ūkio subjektų skaičius savivaldybėje buvo vienas didžiausių apskrityje (atsiliko tik nuo Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių).

2.2.1. lentelė. 1 000-iui gyventojų tenkantis įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius, 2009–2014 m. pradžioje

Teritorija / Metai	Įregistruoti ūkio subjektai 1000-iui gyv.						Veikiantys ūkio subjektai 1000-iui gyv.					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lietuvos Respublika	54,5	56,4	59,2	61,6	66,3	71,4	26,6	26,5	28,5	27,8	29,3	30,8
Šiaulių apskritis	41,1	42,3	44,1	45,4	48,1	51,2	21,1	21,1	23,1	22,8	23,6	24,1
Akmenės r. sav.	**30,5**	**31,2**	**33,0**	**33,6**	**36,3**	**41,2**	**13,7**	**14,1**	**14,7**	**15,2**	**15,8**	**16,0**
Joniškio r. sav.	30,1	30,7	32,1	33,2	35,5	37,8	16,2	16,3	17,1	17,1	17,7	18,6
Kelmės r. sav.	30,7	31,8	33,0	34,5	36,2	38,0	15,0	14,7	16,5	15,4	15,8	16,3
Pakruojo r. sav.	31,8	32,1	31,9	32,4	33,7	35,7	15,1	15,2	16,9	16,7	17,0	17,2
Radviliškio r. sav.	28,4	28,5	28,3	29,1	31,6	34,4	13,2	13,0	13,8	13,8	14,5	15,0
Šiaulių m. sav.	60,0	61,6	64,8	66,2	69,4	73,1	32,2	32,0	35,0	34,5	35,2	35,5
Šiaulių r. sav.	32,2	33,6	35,8	37,9	40,6	43,0	16,0	16,2	18,8	18,7	19,8	20,8

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vienas svarbiausių ekonomikos augimo veiksnių yra smulkusis ir vidutinis verslas, o jo plėtros skatinimas yra vienas svarbiausių ekonominės plėtros uždavinių, leidžiančių įgyvendinti šalies raidos tikslus: didinti bendrąjį vidaus produktą, mažinti nedarbą, gerinti įmonių inovacinę veiklą, didinti gyventojų perkamąją galią, gerinti gyventojų ekonominį bei socialinį gyvenimą.

3.2.1. pav. Veikiančių ūkio subjektų pagal ekonomines veiklos rūšis struktūra Akmenės rajono savivaldybėje, proc., 2014 m. pradžioje

(čia: **A -** Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė; **B** – Kasyba ir karjerų eksploatavimas; **C** - Apdirbamoji gamyba; **D** - Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas; **E** - Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas; **F -** Statyba; **G** - Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas; **H** - Transportas ir saugojimas; **I** - Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla; **J** - Informacija ir ryšiai; **K** - Finansinė ir draudimo veikla; **L** - Nekilnojamojo turto operacijos; **M -** Profesinė, mokslinė ir techninė veikla; **N** - Administracinė ir aptarnavimo veikla; **O** - Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas; **P** - Švietimas; **Q** - Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas; **R** - Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla; **S** - Kita aptarnavimo veikla)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2014 m. pradžioje 191 (arba 55,0 proc.) Akmenės rajono savivaldybėje veikusių ūkio subjektų buvo mažos ir vidutinės įmonės. Daugiausia tai uždarosios akcinės bendrovės (106) ir individualios įmonės statusą turinčios įmonės (69). 2014 m. pradžioje šalyje mažos ir vidutinės įmonės sudarė 74,8 proc., apskrityje – 67,8 proc. nuo visų veikusių ūkio subjektų.

2014 m. pradžioje 1 000–iui Akmenės rajono savivaldybės gyventojų vidutiniškai

teko 8,8 veikiančios mažos ir vidutinės įmonės (šalyje – 23,1, apskrityje – 16,4).

2014 m. pradžioje dauguma Akmenės rajono savivaldybėje veikusių ūkio subjektų veiklą vykdė didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (18,2 proc.), meninės, pramoginės ir poilsio organizavimo veiklos (7,5 proc.) ir kitose aptarnavimo srityse (26,5 proc.). Tais pačiais metais savivaldybėje finansinėje ir draudimo veiklos srityje veikė tik 1 įmonė.

2014 m. sausio 1 d. didžiausi darbdaviai Akmenės rajono savivaldybėje buvo: AB „Akmenės cementas“, įmonės pagrindinė veikla – cemento gamyba, dirbo 518 darbuotojų; UAB „Bigso“ filialas Ventoje, pagrindinė veikla – kartoninių dėžučių gamyba, dirbo virš 350 darbuotojų; UAB „Vaidva“, pagrindinė veikla – pramoninių statinių griovimas, statybinių atliekų priėmimas – perdirbimas, skaldos pardavimas, įrengimų nuoma, dirbo 140 darbuotojų; Papilės ŽŪB, pagrindinė veikla – augalininkystė, gyvulininkystė, sėklininkystė, dirbo – 139 darbuotojai; AB „Naujasis kalcitas“, pagrindinė veikla – kalkių ir kitų klinties produktų gamyba, dirbo 122 darbuotojai; UAB „Eternit Baltic“, pagrindinė veikla – stogo dangų gamyba, dirbo 101 darbuotojas; UAB „Medis ir betonas“, pagrindinė veikla – betono gamyba ir medienos apdirbimas, dirbo 89 darbuotojai.

Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas užsienio investicijoms, technologijų vystymuisi ir darbo vietų kūrimui 2011 m. savivaldybėje įsteigta Akmenės laisvoji ekonominė zona (toliau – Akmenės LEZ). Akmenės LEZ teritorija užima 99 ha plotą, yra suformuoti 8 sklypai. Šiuo metu vykdoma rinkodara ir dokumentų rengimas, siekiant pritraukti privatų operatorių teritorijai vystyti. Remiantis LR Ūkio ministerijos teikiama informacija apie Akmenės LEZ teritoriją, šiuo metu joje atlikti tik susisiekimo infrastruktūros plėtros darbai (t. y. atnaujinta J. Dalinkevičiaus gatvė), o tuo tarpu visa kita infrastruktūra tik planuojama atnaujinti. Plėtojant Akmenės LEZ teritoriją, atsiras poreikis pramonės ir gamybos bei logistikos ir sandėliavimo verslo plėtrai. Pažymėtina, kad pramonės plėtra kuria didžiausią pridedamąją vertę. Pramonės kuriama vertė labai gerai veikia šias sritis: surenkamus mokesčius, BVP augimą, darbo vietų kūrimą, TUI ir MI pritraukimą.

Akmenės rajono savivaldybėje verslo plėtrą skatina savivaldybės tarybos 2013 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. T–68 patvirtinta Akmenės rajono savivaldybės smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programa, kurioje numatyta tokia finansinė parama smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams: dalinis kredito palūkanų dengimas; pradinių įmonės steigimosi išlaidų kompensavimas; gavus finansinę paramą išlaidų verslo planų (paraiškų) rengimui kompensavimas; reklaminių lankstinukų, skirtų smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams reklamuoti, leidybos išlaidų kompensavimas; infrastruktūros projektų dalinis išlaidų subsidijavimas; verslininkų dienos paminėjimo dalies išlaidų padengimas; dalyvavimo parodose išlaidų iš dalies padengimas.

2.3.PRAMONĖ

2014 m. pradžioje Akmenės rajono savivaldybėje veikė 2 ūkio subjektai, užsiimantys kasyba ir karjerų eksploatavimu, ir 18 apdirbamosios gamybos ūkio subjektų.

Akmenės rajonas iš kitų Lietuvos rajonų išsiskiria naudingųjų iškasenų įvairove ir gausa. Akmenės rajone yra surasta klinties, dolomito, molio, durpių, žvyro bei smėlio telkinių bei perspektyvių plotų. Detaliai ir parengtiniai iššvalgyti ištekliai sudaro 1,9 proc. visų Lietuvos klinties, dolomito, molio, durpių, žvyro bei smėlio išteklių.

Bene didžiausias pramoninės reikšmės Akmenės krašto žemės gelmių turtas yra permo klintis. Klinties klodas slūgso po 3–18 m kvartero, rečiau juros arba triaso nuogulomis. Klinties klodo storis 5–28 metrai. Lietuvoje žinoma dešimt klinties telkinių ir perspektyvių plotų, net devyni iš jų yra Akmenės rajone (tik vienintelis Bražiškių plotas, kuriame apskaičiuoti prognoziniai ištekliai, yra Šiaulių rajone, dalis patenka į Akmenės

rajoną). Penki telkiniai yra detaliai iššvalgyti: Karpėnai, Menčiai, Narbučiai, Sablauskiai ir Vegeriai. Detaliai iššvalgytų klinties išteklių kiekis 2011 m. sausio 1 d. sudarė 194 mln. m^3. Dvi įmonės – AB „Kalcitas“ (Karpėnų telkinys) ir AB „Naujasis kalcitas“ (Menčių telkinys) išgauna klintį atviruose karjeruose Karpėnų ir Menčių telkiniuose, viena įmonė – AB „Kalcitas“ turi leidimą vykdyti kasybos darbus Narbučių telkinyje, o nuo 2012 m. UAB „Nodolita“ vykdo darbus Vegerių klinties telkinyje. Karpėnų karjero klintis daugiausia naudojama cemento ir kalkių gamyboje. Menčių karjero klintis iki šiol dideliais kiekiais buvo naudojama gaminti statybines ir technologines kalkes bei klintmilčius rūgščių dirvų kalkinimui. Šiuo metu maža dalis klinties išteklių naudojama aktyvuotų miltelių, kalcio karbonato ir itin mažais kiekiais klintmilčių gamybai. Turint didelius klinties išteklius, be tradicinio jų naudojimo cemento, statybinių kalkių ar klintmilčių gamybai, Akmenės rajonas galėtų aprūpinti karbonatine žaliava cukraus, superfosfato, odos, trąšų pramonę, o švarios ir labai švarios klinties atmainos galėtų rasti pritaikymą popieriaus, kalcio karbido, sodos, chlorkalkių gamyboje, valyti vandens nuotėkas ir dūmus. Esant dabartiniam gavybos intensyvumui vien tik detaliai iššvalgytų klinties išteklių galėtų užtekti daugiau kaip 200 metų.

Be paminėtų, Akmenės rajone yra trys parengtiniai iššvalgyti klinties telkiniai: Alkiškiai, Bokštai ir Pakalniškiai (išteklių juose yra apie 363 mln. m^3), o Bambalų plote yra apskaičiuoti prognoziniai ištekliai (45 mln. m^3). Po klintimi Narbučių telkinyje yra dolomito – detaliai iššvalgyti dolomito ištekliai sudaro 20,5 mln. m^3, parengtiniai iššvalgyti 35 mln. m^3. Dolomitas tinka skaldos gamybai.

Kita pramonei reikalinga žaliava yra triaso molis. Akmenės rajone surasti du triaso molio cementui telkiniai – Alkiškiai ir Šaltiškiai (II sklypas).

Kitas Akmenės krašto žemės turtas – durpės. Reikšmingesni yra trylika durpių telkinių – trys detaliai iššvalgyti (Eibučiai, Karpėnai (Lydomiškis), Lebeliai) bei dešimt parengtiniai iššvalgytų (keturi iš jų – saugomose teritorijose. Lebelių telkinį eksploatuoja UAB „Durpeta“. Durpės tinka naudoti kurui bei žemės ūkyje.

2.4. STATYBA

Dėl savo socialinės ir ekonominės funkcijos statybos sektorius užima svarbią vietą savivaldybės ūkio sistemoje. Statyba prisideda prie užimtumo lygio didinimo ir yra ekonomikos augimą skatinantis veiksnys. Statybos padėtis didžiąja dalimi priklauso nuo į savivaldybę ateinančių investicijų – jeigu investicijų yra pakankamai daug, statybos sektorius auga bei plečiasi.

2013 m. Akmenės rajono savivaldybėje statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys siekė 92 627 tūkst. Lt ir sudarė 17,5 proc. apskrities statybos apimčių. Statybos darbų apimtys savivaldybėje sumažėjo 2010 m. (nuo 65 808 tūkst. Lt – 2009 m. iki 43 750 tūkst. Lt – 2010 m.), o 2011–2012 m. didėjo ir nors 2013 m. vėl sumažėjo, tačiau 2009 m. rodiklį viršijo 40,8 proc. Tuo tarpu šalyje šis pokytis buvo mažesnis ir siekė 26,1 proc., o apskrityje žymaus pokyčio nebuvo (statybos apimtys didėjo tik 0,6 proc.).

2.4.1. lentelė. Statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys (be PVM), tūkst. Lt, 2009–2013 m.

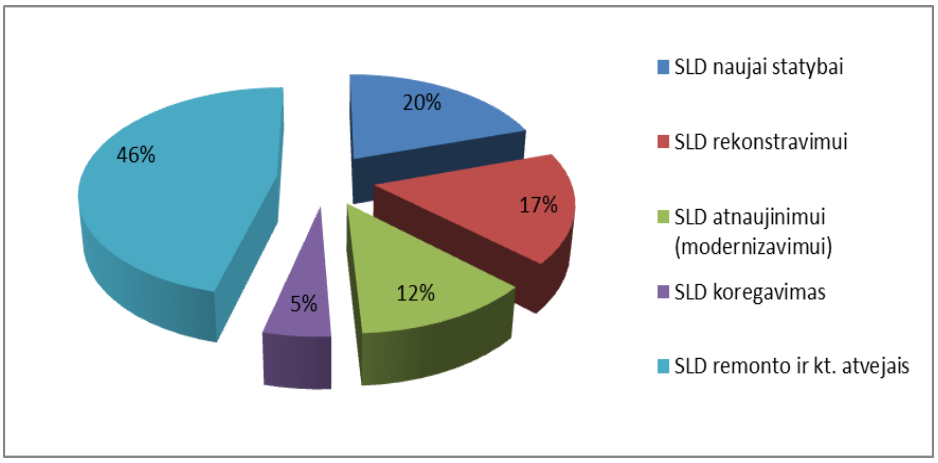
Teritorija / Metai	2009	2010	2011	2012	2013	Pokytis 2013 ir 2009 m., proc.
Lietuvos Respublika	5 775 788	5 142 761	6 553 152	6 287 815	7 285 901	26,1
Šiaulių apskritis	524 873	459 934	695 078	613 696	528 281	0,6
Akmenės r. sav.	**65 808**	**43 750**	**79 369**	**116 713**	**92 627**	**40,8**
Joniškio r. sav.	62 051	25 695	49 254	36 609	49 745	–19,8
Kelmės r. sav.	8 349	19 211	59 235	40 699	34 125	308,7
Pakruojo r. sav.	30 080	26 097	43 159	31 747	34 158	13,6
Radviliškio r. sav.	67 532	86 057	62 346	44 521	62 311	–7,7
Šiaulių m. sav.	234 584	173 919	211 877	196 565	173 812	–25,9
Šiaulių r. sav.	56 469	85 205	189 838	146 842	81 503	44,3

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Per 2014 metus Administracija išdavė 65 statybą leidžiančius dokumentus. Statybą leidžiančių dokumentų rūšys: statybos leidimai, rašytiniai pritarimai. Iš visų statybą leidžiančių dokumentų 32 buvo statybos leidimai:

- 13 leidimų statyti naujus statinius,
- 11 leidimų rekonstruoti statinius,
- 8 leidimai atnaujinti (modernizuoti) pastatus.

Trimis atvejais, statytojo (užsakovo) prašymu pakoreguoti duomenys statybą leidžiančio dokumento sudėtyje.

2.4.1 pav. 2014 m. išduoti statybos leidžiantys dokumentai

Likę 30 statybą leidžiančių dokumentų buvo rašytiniai pritarimai, išduodami teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka.

2013 m. savivaldybėje pastatyti 5 nauji gyvenamieji pastatai, kurių naudingas plotas siekė 0,8 tūkst. m^2. 2009–2012 m. laikotarpiu pastatytų naujų gyvenamųjų pastatų skaičius savivaldybėje augo (nuo 2 – 2009 m. iki 7 – 2012 m.), bet 2013 m. sumažėjo.

2013 m. leista statyti negyvenamuosius pastatus, kurių bendras plotas siekė 1,5 tūkst. m^2. Negyvenamųjų pastatų statybai išduotų statybos leidimų skaičius 2009 m. siekęs 14, 2010–2013 m. žymiai sumažėjo (2010 m. buvo išduoti 6 leidimai negyvenamųjų pastatų statybai, 2011 m. – 3, 2012 m. – 4).

2.4.2. lentelė. Pastatytų statinių skaičius, 2009–2013 m.

Teritorija / Metai	Pastatytų naujų negyvenamųjų pastatų skaičius					Pastatytų naujų gyvenamųjų pastatų skaičius				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	4 983	3 536	3 330	1 211	889	3 964	2 899	3 733	3 198	3 467
Šiaulių apskritis	369	169	175	107	88	174	123	322	261	245
Akmenės r. sav.	**18**	**7**	**13**	**15**	**18**	**2**	**5**	**5**	**7**	**5**
Joniškio r. sav.	11	15	25	8	8	7	10	5	9	4
Kelmės r. sav.	29	19	12	20	12	16	9	45	17	14
Pakruojo r. sav.	35	23	31	14	8	7	3	10	10	3
Radviliškio r. sav.	88	20	33	7	10	19	13	22	12	18
Šiaulių m. sav.	82	56	13	18	16	67	27	135	105	95
Šiaulių r. sav.	106	29	48	25	16	56	56	100	101	106

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Analizuojant 2009–2013 m. laikotarpį, pastebima, kad naujų negyvenamųjų pastatų skaičius savivaldybėje buvo sumažėjęs 2010 m. (nuo 18 – 2009 m. iki 7 – 2010 m.), tačiau vėlesniu laikotarpiu nuolat didėjo ir 2013 m. pasiekė 2009 m. lygį. 2013 m. iš visų Šiaulių apskrities savivaldybių Akmenės rajono savivaldybėje naujų negyvenamųjų pastatų pastatyta daugiausiai.

2.5.REKREACIJA IR TURIZMAS

Apgyvendinimo alternatyvų pasirinkimo galimybė, teikiamų paslaugų kokybė ir kompleksiškumas yra svarbūs veiksniai siekiant skatinti turizmo paslaugų plėtrą. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. Akmenės rajono savivaldybėje apgyvendinimo paslaugas teikė 2 įstaigos (motelis ir sanatorija–viešbutis), kuriose buvo 54 numeriai ir 102 vietos. 2009–2013 m. laikotarpiu apgyvendinimo įstaigų skaičius sumažėjo nuo 3 iki 2, tačiau numerių ir vietų skaičius išaugo atitinkamai nuo 38 iki 54 ir nuo 65 iki 102. Minėtu laikotarpiu nebuvo įkurta nė vieno numerio ar vietos apgyvendinimo įstaigose, kurios būtų sezoninės, tai rodo, kad Akmenės rajono savivaldybės apgyvendinimo paslaugų sektorius yra pasiruošęs turistus priimti ištisus metus.

2009–2013 m. laikotarpiu savivaldybės teritorijoje apgyvendinimo paslaugas teikiančių subjektų užimtumas kito netolygiai: 2010 m., lyginant su 2009 m., sumažėjo (nuo 1 717 apgyvendintų turistų 2009 m. iki 1 237 – 2010 m.), kai 2011 m. išaugo (iki 2 160 turistų), o 2012 m. vėl sumažėjo (iki 935 turistų) ir 2013 m. vėl išaugo (iki 1 394 turistų). Analizuojamu laikotarpiu atitinkamai kito ir apgyvendintų Lietuvos gyventojų skaičius, kai tuo tarpu apgyvendintų užsieniečių skaičius 2009–2012 m. laikotarpiu nuolat mažėjo ir padidėjo tik 2013 m.

2009–2013 m. laikotarpiu suteiktų nakvynių skaičius apgyvendinimo įstaigose savivaldybėje sumažėjo nuo 4 145 iki 3 792 (8,5 proc.). Analizuojamu laikotarpiu suteiktų nakvynių skaičius šalies gyventojams sumažėjo 25,8 proc., o užsieniečiams išaugo 26,9 proc. 2013 m. 54,5 proc. visų suteiktų nakvynių teko Lietuvos gyventojams ir tai buvo mažiausias rodiklis visu 2009–2013 m. laikotarpiu.

Akmenės rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2013 m. savivaldybės teritorijoje veikė 3 kaimo turizmo sodybos (Papilėje, Kadagių ir Viliošių kaimuose). Taip pat Savivaldybėje ištisus metus veikia „Balsių stovykla“.

2.5.1. lentelė. Apgyvendinimo įstaigų veikla Akmenės rajono savivaldybėje, 2009–2013 m.

Rodiklis / Metai	2009	2010	2011	2012	2013	Pokytis 2013 ir 2009 m., proc.
Apgyvendinimo įstaigų skaičius	3	3	2	2	2	–33,3
Numerių skaičius	38	38	54	54	54	42,1
Vietų skaičius	65	65	102	102	102	56,9
Apgyvendinta turistų:	1 717	1 237	2 160	935	1 394	–18,8
apgyvendinta Lietuvos gyventojų	1 390	968	1 959	773	1 108	–20,3
apgyvendinta užsieniečių	327	269	201	162	286	–12,5
Suteikta nakvynių:	4 145	4 472	8 040	1 979	3 792	–8,5
Lietuvos gyventojams	2 786	3 356	7 361	1 429	2 068	–25,8
užsieniečiams	1 359	1 116	679	550	1 724	26,9

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Atsižvelgiant į mažą apgyvendinimo įstaigų ir kaimo turizmo skaičių Akmenės rajono savivaldybėje, darytina išvada, kad savivaldybėje nepakankamai išplėtota apgyvendinimo paslaugų infrastruktūra. Taip pat aktuali savivaldybės problema – turizmo informacinių ženklų, ekspozicinės ir panašaus pobūdžio informacijos trūkumas bei neišplėtotas dviračių takų ir gatvių pritaikytų dviračių eismui bei pėsčiųjų takų tinklas.

Apibendrinus galima pasakyti, kad Akmenės rajono savivaldybės gamtos turtingumas ir įvairovė, kultūros objektai sudaro palankias sąlygas turizmo plėtrai. Siekiant užtikrinti pakankamus vietinių ir užsienio turistų srautus ateityje, reikia sukurti gerą turizmo infrastruktūrą, pasiūlyti patrauklias paslaugas ir pramogas.

2.6.ŽEMĖS ŪKIS

Remiantis VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis, 2014 m. žemės ūkio naudmenos savivaldybėje sudarė 47305 ha (apskrityje – 531496 ha, šalyje – 3461942 ha), Didžiąją dalį Akmenės rajono savivaldybės žemės ūkio naudmenų 2014 m. sudarė ariama žemė (net 86,5 proc.), kitą dalį – pievos ir natūralios ganyklos (11.7 proc.) bei sodai ir uogynai (1.8 proc.)

Ūkininkų ūkių registro duomenimis, 2015 m. sausio 1 d. Akmenės rajono savivaldybėje buvo registruota 911 ūkių.

Vidutinis vieno ūkio dydis savivaldybėje (29,2 ha) buvo nežymiai mažesnis nei apskrityje (31,6 ha), o iš visų apskrities savivaldybių buvo didesnis tik už Kelmės savivaldybę (18,5 ha)

2014 m. pabaigai Akmenės rajono savivaldybėje vyravo kiaulių (20088, galvijų (4649) auginimas.

2013 m. Akmenės rajono savivaldybėje 10,6 proc. padidėjo vidutinis primelžto iš karvės pieno visuose ūkiuose kiekis (7101 kg-2012; 7947 kg – 2013 m.), apskrityje (6703 kg-2012; 6766 kg-2013)

2014 m. pasėliai Akmenės rajono savivaldybėje sudarė 9,3 proc. viso Šiaulių apskrities pasėlių ploto. 2009–2014 m. laikotarpiu pasėlių plotas savivaldybėje sumažėjo 0,8 proc. (nuo 35 478 ha 2009 m. iki 35197 ha – 2014 m.),

Akmenės rajono savivaldybėje, kaip ir kitose Šiaulių apskrities savivaldybėse, didžiausią visų pasėlių dalį sudaro grūdiniai augalai. 2014 m. grūdinių augalų pasėlių plotai Akmenės rajono savivaldybėje sudarė 74,4 proc. ir buvo didesni nei vidutiniškai apskrityje

(71,3 proc.). 2014 m. Akmenės rajono savivaldybėje grūdinių augalų derlingumas siekė 4500 kg iš 1 ha.

3. APLINKA IR INFRASTRUKTŪRA

3.1. VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKŲ TVARKYMAS

Geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo organizavimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija. Šią veiklą Akmenės rajono savivaldybėje reglamentuoja Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas bei kiti geriamojo vandens tiekimą bei nuotekų tvarkymą reglamentuojantys teisiniai dokumentai, taip pat savivaldybės tarybos 2009 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. T-41 patvirtintas Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklą Akmenės rajono savivaldybėje vykdo UAB „Akmenės vandenys“. Visos bendrovės akcijos nuosavybės teise priklauso savivaldybei.

Nuotekų tvarkymas. 2014 m. esamą nuotekų sistemą Akmenės rajono savivaldybėje sudarė 52 nuotekų siurblinės ir 18 biologinio nuotekų valymo įrenginių, viso 165 km nuotekų tinklų. Nuotekų surinkimo ir valymo paslaugomis naudojasi apie 83,1 proc. (17607 vartotojų) savivaldybės gyventojų. Siekiama, kad 2015 m. nuotekų tvarkymo paslaugos, įskaitant ir nuotekų išvežimą iš vartotojų nuotekų laikymo patalpų ir jų išvalymą, būtų prieinamos 95,0 proc. savivaldybės gyventojų.

3.2. ENERGETIKA

Kaip numatyta Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme, energijos sąvoka apima elektros ir (ar) šilumos energiją.

Elektros energijos tiekimą Akmenės rajono savivaldybėje užtikrina AB „LESTO“, kuri atlieka energijos skirstomojo tinklo operatoriaus ir visuomeninio tiekėjo funkcijas. Savivaldybėje elektros energija gaunama iš 110 kV perdavimo tinklo, kuris artimiausiai sujungtas su Mažeikių elektrine, Telšių ir Šiaulių 330/110 kV transformatorių pastotėmis. Taip pat yra numatytas galimas elektros tiekimas iš Klaipėdos 330/110 kV transformatorių pastotės.

Elektros energija iš atsinaujinančių išteklių gaminama šešiose savivaldybės teritorijoje veikiančiose hidroelektrinėse: Rakiškio, Rudikių malūno, Viekšnių malūno, Balsių, Kapėnų ir Sablauskių. Vidutiniškai per metus jėgainės pagamina 4 GWh elektros energijos. Bendra elektrinių galia – 0,9 MW.

Viena iš ekologiškiausių atsinaujinančių energijos rūšių yra laikoma saulės ir vėjo energija. 2010 m. spalio 20 d. savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-214 buvo patvirtintas Akmenės rajono savivaldybės teritorijos vėjo jėgainių parkų išdėstymo specialusis planas. Šiame plane numatoma, kad Akmenės rajone bus įrenginėjami trys vėjo jėgainių parkai. Kiekvienas vėjo jėgainių parkas susidės iš atskirų zonų, kuriose bus įrenginėjamos vėjo jėgainių grupės. Pačios vėjo jėgainės gali būti planuojamos tik zonų viduje, o jų darbą užtikrinantys inžineriniai įrenginiai (privažiavimo keliai, elektros linijos, transformatorinės) ir už jų ribų.

Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas teikia daug papildomų privalumų: leidžia sukurti naujas darbo vietas jų gamybos, transportavimo, įrenginių statybos ir eksploatavimo grandyse, mažina išlaidas importuojamiems energijos ištekliams bei mažina energetinę priklausomybę.

Akmenės rajono savivaldybė šilumos ūkį tvarko pagal Akmenės rajono savivaldybės

teritorijos šilumos ūkio specialųjį planą, kuris 2010 m. birželio 23 d. buvo atnaujintas ir patvirtintas savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-148. Pagrindinis centralizuotos šilumos tiekėjas Akmenės rajono savivaldybėje yra UAB „Akmenės energija“. Įmonė eksploatuoja 11 katilinių, iš jų 8 katilines Akmenės rajono savivaldybėje: 3 Akmenėje, 2 Naujojoje Akmenėje bei po vieną Papilėje, Ventoje ir Kruopiuose. Įmonė taip pat eksploatuoja po vieną katilinę Panevėžio, Klaipėdos ir Šilutės miestuose.

Savivaldybėje UAB „Akmenės energija“ gamina, perduoda ir paskirsto šilumos energiją Naujosios Akmenės, Akmenės ir Ventos miestų bei Papilės ir Kruopių gyvenviečių gyventojams ir įstaigoms. Ventos seniūnijos Paeglesių kaimo daugiabučiams namams centralizuotai šilumą tiekia UAB „Šilumera“.

Siekiant sumažinti šilumos vartojimą bei taupyti šilumą, Akmenės rajono savivaldybėje vykdomi daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) darbai. 2013 m. rugpjūčio 29 d. savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-157 buvo patvirtinta Akmenės rajono energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programa, kurioje numatyta atnaujinti 17 daugiabučių namų. 2013 m. lapkričio 6 d. buvo pasirašyta sutartis dėl 42 daugiabučių namų, kurių bendras plotas 72 133,71 m² atnaujinimo.

3.3.TRANSPORTAS

Akmenės rajono savivaldybės automobilių tinklo karkasą formuoja 5 krašto keliai ir 27 rajoniniai keliai. Magistralinių kelių, kertančių savivaldybės teritoriją, nėra.

Akmenės rajono savivaldybės teritoriją kerta geležinkelio linija Šiauliai–Mažeikiai su atšaka nuo Ventos į Naująją Akmenę, AB „Akmenės cementas“. Traukinių transportu vykdomas tiek keleivių, tiek ir krovinių pervežimas. Keleivių maršrutą Šiauliai–Mažeikiai sudaro 8 keleivių stotelės, dvi iš jų yra savivaldybės teritorijoje – Akmenė ir Papilė. Krovinių pervežimo srityje svarbi AB „Akmenės cementas“ – tai ir vienas iš pagrindinių AB „Lietuvos geležinkeliai“ vietinių klientų. Geležinkelio ruožas savivaldybėje tęsiasi 41 km.

Savivaldybės teritorijoje esančius krašto ir rajoninius kelius prižiūri VĮ „Šiaulių regiono keliai“ priklausanti Akmenės kelių tarnyba. Tarnybos duomenimis, valstybinės reikšmės kelių ilgis Akmenės rajono savivaldybėje siekia 332,52 km, iš jų krašto kelių – 96,73 km, rajoninių – 235,79 km.

Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas yra viena iš savarankiškųjų savivaldybės funkcijų. Atlikdama savo funkcijas, Akmenės rajono savivaldybės taryba kasmet tvirtina Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšomis finansuojamų objektų sąrašus, kuriuose pagal prioritetus numatomi vietinės reikšmės kelių rekonstrukcijos ir remonto darbai.

Keleivių vežimo autobusais vietinio (priemiestinio) ir tolimojo reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais paslaugas Akmenės rajono savivaldybėje teikia UAB „Naujosios Akmenės autobusų parkas“. 2014 m. įmonė autobusais keleivius vežė 30 vietinio (priemiestinio) ir 3 tolimojo reguliaraus susisiekimo maršrutais, bendras maršrutų ilgis siekė 1 601,0 km. Reisų skaičius per savaitę siekė iki 382 (2013 m. – 378).

2014 m. autobusų parką sudarė 25 autobusai, kurie pagal eksploatacijos metus pasiskirstė taip: nuo 5 m. iki 10 m. – 8 vnt., daugiau kaip 10 m. – 17 vnt. Vidutinis autobusų eksploatavimo amžius – 14,5 m. Įmonė kasmet atnaujina autobusų parką. Mažėjant keleivių srautui, pagrindinis įmonės uždavinys buvo pakeisti didelio talpumo autobusus į ekonomiškus mikroautobusus, kurių talpumas atitiktų esamų keleivių srautą. Šiuo metu iš esmės baigtas viešojo transporto atnaujinimas ir eksploatuojamų autobusų talpumas atitinka keleivių srautus. 2015 m. numatoma pastatyti naują Naujosios Akmenės autobusų stotį.

2014 m. buvo pervežta 312,8 tūkst. keleivių: 221,0 tūkst. – vietinio (priemiestinio)

maršrutais, 87,9 tūkst. – tolimojo susisiekimo maršrutais ir 3,9 tūkst. – užsakomųjų reisų maršrutais. 2014 m., lyginant su 2013 m., bendras keleivių skaičius sumažėjo 6,0 tūkst.: tolimojo susisiekimo maršrutuose padidėjo 4,1 tūkst., užsakomaisiais reisais padidėjo 0,5 tūkst., o vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutuose sumažėjo 10,6 tūkst., nes sumažėjo mokinių skaičius. 2014 m. autobusų rida siekė 958,2 tūkst. km ir lyginant su 2013 m., padidėjo 3,1 proc., nes didėjo keleivių vežimas užsakomaisiais reisais.

Per 2014 m. įmonės gautos pajamos (2029,8 tūkst. Lt) pilnai padengė patirtas sąnaudas ir pelnas siekė 1,45 tūkst. Lt. 2014 m. pajamos, lyginant su 2013 m., padidėjo 26,1 tūkst. Lt. Vykdant keleivių pervežimo viešųjų paslaugų įsipareigojimus, buvo patirta 454,8 tūkst. Lt nuostolių, o dėl keleiviams taikytų važiavimo lengvatų buvo negauta 162,1 tūkst. Lt pajamų.

3.4.APLINKOS APSAUGA

Atliekų tvarkymas. Efektyvios atliekų tvarkymo sistemos pagrindas – tinkamas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos, gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų tvarkymo sistemos administravimas, šių sistemų diegimo veiksmų ir priemonių derinimas, gamintojo atsakomybės principo įgyvendinimas, atliekų tvarkymo sistemos stebėsena, kontrolė ir atskaitomybė.

Komunalinių atliekų tvarkymą Šiaulių apskrities savivaldybėse koordinuoja VšĮ „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras“. Komunalinės atliekos Akmenės rajono savivaldybėje yra tvarkomos vadovaujantis Akmenės rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėmis ir Akmenės rajono savivaldybės komunalinių atliekų surinkimo rūšiavimo, parengimo perdirbti, išrūšiuotų atliekų perdavimo jų tvarkytojams ir komunalinių atliekų pervežimo į Šiaulių regioninį sąvartyną paslaugų teikimo sutartimi. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą (atliekų surinkimas ir transportavimas, aprūpinimas konteineriais ir kt.) savivaldybėje teikia UAB „Naujosios Akmenės komunalininkas“. Komunalinės atliekos išvežamos į Šiaulių regiono nepavojingų atliekų sąvartyną, esantį Jurgeliškių kaime, buvusio Aukštrakių sąvartyno vietoje. 2012 m. buvo baigta statyti stambiagabaričių (didžiųjų) atliekų surinkimo aikštelė Naujojoje Akmenėje, kur iš gyventojų nemokamai priimamos stambiagabaritės atliekos.

2014 m. Akmenės rajono savivaldybėje antrinių žaliavų rūšiavimo konteineriams buvo įrengtos 87 aikštelės ir punktai, kuriuose pastatyti 264 konteineriai (popieriaus ir kartono atliekoms – 87 konteineriai, stiklo atliekoms – 90, plastiko atliekoms – 87).

Mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteinerių skaičius siekė 4 991vnt. 2014 m. komunalinės atliekos buvo surenkamos iš 99 proc. savivaldybės gyventojų. 2015 m. individualių namų gyventojams planuojama išdalinti 7 200 vnt. pakuočių atliekų surinkimo konteinerių.

Per 2014 m. UAB „Naujosios Akmenės komunalininkas“ surinko ir išvežė 5 924 t komunalinių atliekų (2013 m. – 7 135 t) ir 126 t antrinių atliekų (2013 m. –115 t).

Oro tarša. Oro tarša – tai smulkiosios dalelės, chemikalai ir dujos, patenkančios į orą dėl žmonių veiklos ir keliančios grėsmę gyventojams ir aplinkai. Pagrindiniai taršos šaltiniai – pramoniniai procesai, įskaitant energijos gavybą ir gamybinę veiklą, transportas, namų šildymas, atliekų apdorojimas ir ūkininkavimas.

Didžiausią įtaką oro būklei Akmenės rajono savivaldybėje turi AB „Akmenės cementas“ – tai pagrindinis stacionarus taršos šaltinis savivaldybėje. Kitos pagrindinės atmosferos orą savivaldybėje teršiančios įmonės yra UAB „Akmenės energija“, AB „Naujasis kalcitas“ ir UAB „Eternit Baltic“.

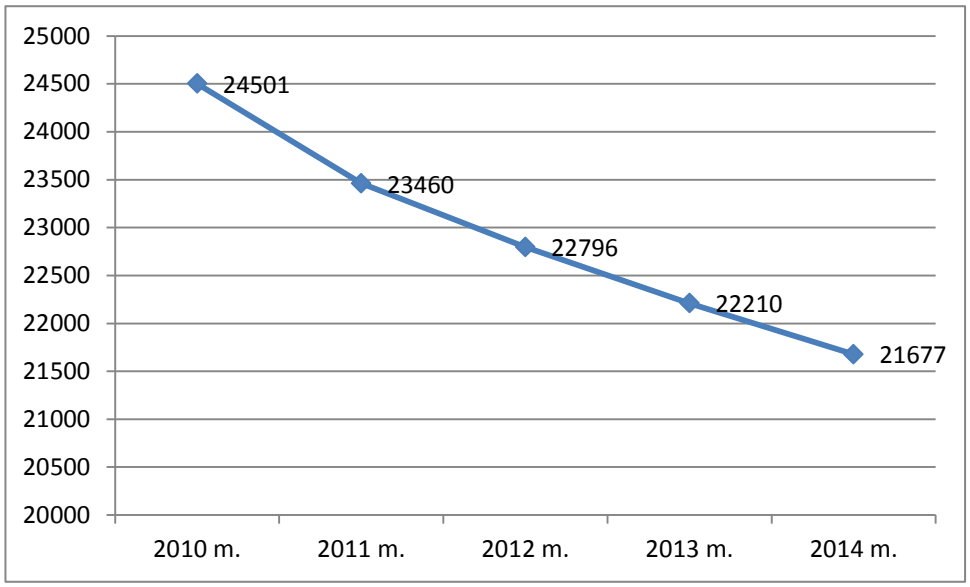
Siekiant sumažinti pavojų žmonių sveikatai ir aplinkai bei gerinti aplinkos oro

kokybę, Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2011 m. spalio 26 d. sprendimu Nr. T-241 patvirtinta Aplinkos oro kokybės valdymo Akmenės rajone programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas 2011–2015 metams. Priemonių plane išskirtos 8 programos įgyvendinimo priemonės: gatvių priežiūra (smėlio ir purvo surinkimas bei susikaupusių žemių nuo kelkraščių valymas, pagrindinių miesto gatvių važiuojamųjų dalių ir šaligatvių valymas); miesto transporto srautų optimizavimas (dviračių infrastruktūros plėtra ir atnaujinimas); kelių infrastruktūros gerinimas (žvyrkelių asfaltavimas); statybų kontrolė (objektų statybos ir statybos darbų vykdymo objektuose kontroliavimas, eroduojančių plotų apželdinimas); energetinių išteklių vartojimo mažinimas (pastatų renovacija); visuomenės informavimas apie oro teršalų koncentracijos lygį; suinteresuotų institucijų informavimas apie aplinkos oro taršos lygį; individualių namų savininkų informavimas apie draudžiamas kūrenti kuro rūšis.

4. SOCIALINĖ APLINKA

4.1.DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2014 m. pradžioje Akmenės rajono savivaldybėje gyveno 21677 gyventojų (7,6 proc. Šiaulių apskrities ir 0,7 proc. šalies gyventojų). 2010–2014 m. savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos ir neigiamos neto migracijos gyventojų skaičius mažėjo. Lyginant 2014 ir 2010 m. pradžios duomenis, gyventojų skaičius savivaldybėje sumažėjo 11,5 proc. Pagrindinė tokio gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastis – neigiamas migracijos saldo.

4.1.1. pav. Akmenės rajono savivaldybės gyventojų skaičius, 2010–2014 m. pradžioje
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2014 m. Akmenės rajono savivaldybėje gimė 197 naujagimiai. Vertinant gimusiųjų skaičių, tenkantį 1 000–iui gyventojų, 2014 m. šis rodiklis Akmenės rajono savivaldybėje siekė 9,0 ir buvo mažesnis nei šalyje (10,4), apskrityje (10,0) ir visose apskrities savivaldybėse.

Mirtingumas savivaldybėje didesnis nei gimstamumas. 2014 m. 1 000–iui Akmenės rajono savivaldybės gyventojų teko 15,1 mirusiojo. Šis rodiklis viršijo šalies (10,6) ir apskrities (10) vidurkį, tačiau buvo mažesnis nei daugelyje apskrities savivaldybių.

Gimstamumą viršijantis mirtingumas lemia neigiamą natūralią gyventojų kaitą (toliau

– NGK). 2014 m. neigiama NGK, tenkanti 1 000–iui gyventojų, Akmenės rajono savivaldybėje siekė –6 ir 2 karto viršijo šalies (–3,0) ir 1,4 karto – apskrities vidurkį (–4,4), o lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis.

Svarbus savivaldybę apibūdinantis rodiklis yra migracijos saldo, kuris parodo skirtumą tarp išvykstančių ir atvykstančių gyventojų skaičiaus. 2009–2013 m. Akmenės rajono savivaldybėje migracijos saldo, kaip ir šalyje, apskrityje bei visose apskrities savivaldybėse, buvo neigiamas. Analizuojamu laikotarpiu didžiausias neigiamas migracijos saldo savivaldybėje užfiksuotas 2010 m. ir nuo tada palaipsniui mažėjo. 2009–2013 m. laikotarpiu šis rodiklis savivaldybėje sumažėjo 45,5 proc. (nuo –662 iki –361) ir buvo panašus į mažėjimą šalyje ir apskrityje (atitinkamai 47,5 proc. ir 44,7 proc.). Taip pat mažėjo ir 1 000–iui gyventojų tenkantis migracijos saldo. 2013 m. šis rodiklis Akmenės rajono savivaldybėje siekė –16,4 ir buvo didesnis nei šalyje (–5,7), apskrityje (–10,7) bei daugumoje apskrities savivaldybių (išskyrus Pakruojo rajono savivaldybę).

4.2.UŽIMTUMAS IR DARBO RINKA

Vienas svarbiausių ekonominių procesų yra darbas, o makroekonominių problemų – nedarbas. Nedarbas įtakoja valstybės bendrąjį vidaus produktą, infliaciją, darbo užmokestį, emigraciją, mokesčių surinkimą, taip pat fizinę ir psichinę žmonių sveikatą, skurdą bei socialinę atskirtį ir nusikalstamumą.

2009–2013 m. laikotarpiu Akmenės rajono savivaldybėje užimtųjų skaičius kito labai netolygiai. Analizuojamu laikotarpiu didžiausias užimtųjų skaičius savivaldybėje užfiksuotas 2009 m. (9,0 tūkst.), tuomet 2010 m. šis skaičius sumažėjo (7,3 tūkst.), kai 2011 m. išaugo (7,6 tūkst.), o 2012 m. vėl sumažėjo (7,0 tūkst.) ir 2013 m. vėl išaugo (7,5 tūkst.).

Vertinant užimtųjų gyventojų dalį nuo visų gyventojų stebimos panašios tendencijos. 2013 m. Akmenės rajono savivaldybėje užimtųjų gyventojų dalis siekė 34,2 proc. ir buvo mažesnė nei šalyje (43,7 proc.) ir apskrityje (41,0 proc.), o iš visų apskrities savivaldybių viršijo Joniškio rajono (34,1 proc.), Pakruojo rajono (33,7 proc.) ir Radviliškio rajono (30,4 proc.) savivaldybių rodiklius. 2013 m., lyginant su 2009 m., savivaldybėje užimtųjų gyventojų dalis sumažėjo 2,0 proc. p., kai tuo tarpu šis rodiklis didėjo tiek šalyje (2,1 proc. p.), tiek apskrityje (0,2 proc. p.), tiek daugumoje apskrities savivaldybių (išskyrus Radviliškio rajono savivaldybę).

2014 m. III ketv. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Akmenės rajono savivaldybėje siekė 634,76 eurų ir buvo mažesnis nei šalyje (696,7 eurų).

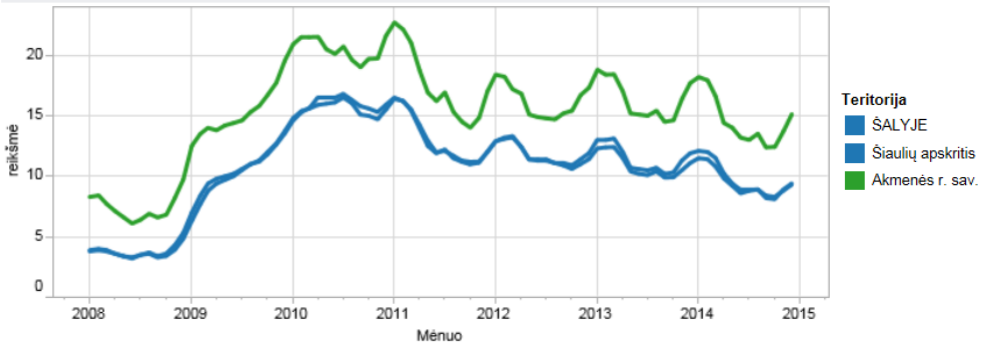
2014 m. nedarbas šalyje sparčiai mažėjo. Lietuvos darbo biržos duomenimis šių metų sausio 1 d. šalyje buvo registruota 169,2 tūkst. bedarbių. Tai yra 34,3 tūkst. arba 16,9 proc. mažiau negu praėjusių metų pradžioje. Pradėjus įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyvą, labiausiai sumažėjo jaunimo nedarbas: nuo 7,8 iki 5,6 proc. šalies 16-29 m. amžiaus gyventojų.

Per metus darbdaviai registravo 226,6 tūkst. darbo pasiūlymų. Laisvų darbo vietų struktūroje nuo 80 iki 82 proc. išaugo neterminuotų darbo vietų dalis. Augo darbo pasiūlymų nekilnojamojo turto ir pramonės sektoriuose dalis.

Į teritorines darbo biržas per 2014 m. bedarbių kreipėsi 12 proc. arba 36,1 tūkst. mažiau negu 2013 m. – 263,6 tūkst.

Vidutinis metinis bedarbių proc. nuo darb.amžiaus gyv.

Teritorija	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ŠALYJE	3,7	10,2	15,9	13,1	11,7	10,9	9,5
Šiaulių apskritis	3,8	10,5	15,6	12,9	11,9	11,4	9,7
Akmenės r. sav.	7,4	15,2	20,5	17,5	16,2	16,4	14,5

4.2.1 pav. Vidutinis metinis bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų
Šaltinis: Lietuvos darbo birža

2014 m. registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (nedarbo lygis) Akmenės rajono savivaldybėje siekė 14,5 proc. ir buvo didesnis nei šalyje (9,5 proc.), apskrityje (9,7 proc.). Nedarbo lygis savivaldybėje ženkliai padidėjęs 2010 m., 2011–2012 m. mažėjo, 2013 m. vėl išaugo, o 2014 m. vėl sumažėjo.

Siekiant sumažinti nedarbą ir pasiekti kuo didesnį gyventojų darbinį užimtumą, pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas darbo vietų kūrimo skatinimui – tai apima mokestines, verslo pradžios skatinimo ir verslo finansavimo priemones bei palankų teisinės sistemos formavimą. Didžiausią įtaką naujų ir papildomų darbo vietų kūrimui turi smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra, todėl ypatingą dėmesį reikia skirti šios srities veikloms.

4.3.ŠVIETIMAS

Švietimas – veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. Mokytis yra prigimtinė kiekvieno žmogaus teisė. Švietimas, kaip asmens, visuomenės ir valstybės ateities kūrimo būdas, grindžiamas žmogaus nelygstamos vertės, jo pasirinkimo laisvės, dorinės atsakomybės pripažinimu, demokratiniais santykiais, šalies kultūros tradicijomis. Švietimas saugo ir kuria tautos tapatybę, perduoda vertybes, kurios daro žmogaus gyvenimą prasmingą, visuomenės gyvenimą – darnų ir solidarų, valstybės – pažangų ir saugų. Švietimas yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis.

Vienas iš svarbiausių švietimo lygį savivaldybėje apibūdinančių rodiklių yra švietimo prieinamumas, kuris vertinamas pagal švietimo sistemos struktūrą, mokymosi būdų bei formų pasirinkimą, psichologinės, specialiosios, socialinės pagalbos teikimą, pedagogų kvalifikaciją, materialiuosius švietimo įstaigų išteklius.

Akmenės rajono savivaldybėje veikia 17 švietimo įstaigų: iš jų ikimokyklinio ugdymo programas vykdo 4 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, bendrojo ugdymo programas vykdo 9 švietimo įstaigos (1 mokykla–darželis, 1 vidurinė mokykla, 1 progimnazija, 4 gimnazijos, 1 specialioji mokykla, Jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centras), 3 – neformaliojo vaikų švietimo programas (Naujosios Akmenės muzikos mokykla, Akmenės rajono Ventos muzikos mokykla, Akmenės rajono sporto centras) ir 1 teikia švietimo paslaugas (Pedagoginė psichologinė tarnyba). Taip pat kai kuriose iš šių švietimo įstaigų yra įsteigti ikimokyklinio ir pagrindinio ugdymo skyriai.

Savivaldybėje, mažėjant vaikų skaičiui, keitėsi ir švietimo įstaigų skaičius. 2007–2013 m. laikotarpiu ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius sumažėjo nuo 5 iki 4, o bendrojo ugdymo mokyklų – nuo 13 iki 9. Taip pat kito ir švietimo įstaigų dydis bei vykdomos veiklos pobūdis: pavyzdžiui, nuo 2010 m. rugsėjo mėn. Naujosios Akmenės mokykla–darželis „Atžalynas“ pertvarkytas į vaikų lopšelį–darželį, o nuo 2013 m. rugsėjo mėn. Akmenės rajono suaugusiųjų mokymo centras dėl mokinių iki 18 metų priėmimo ir socialinių įgūdžių ugdymo klasės steigimo tapo Akmenės rajono jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centru.

Pagal Švietimo, kūno kultūros ir sporto paslaugų teikimo Akmenės rajono gyventojams 2013–2015 metais programą, patvirtintą Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 7 d. sprendimu Nr. T-3, 2014–2015 m. planuojama Kruopių vidurinę mokyklą reorganizuoti į pagrindinę mokyklą.

Ikimokyklinis ugdymas. Ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius. Ikimokyklinis ugdymas vyksta šeimoje, o tėvų (globėjų) pageidavimu – pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Ikimokyklinis ugdymas ypač svarbus vaikų raidai, taip pat jų pasiruošimui tolimesniam mokymuisi mokykloje.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme įtvirtinta nuostata, kad ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikui nuo gimimo iki jam pradedamas teikti priešmokyklinis arba pradinis ugdymas. Ikimokyklinio ugdymo programą vykdo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklos, laisvasis mokytojas ar kitas švietimo teikėjas.

4.3.1. lentelė. Vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose, 2009–2013 m.

Teritorija / Metai	Vietų skaičius					Vietų skaičius, tenkantis 100-ui vaikų				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	91 683	92 244	94 764	107 986	113 443	98	97	97	103	103
Šiaulių apskritis	8 127	8 096	8 325	9 281	9 781	100	101	102	106	105
Akmenės r. sav.	**570**	**570**	**610**	**741**	**736**	**120**	**123**	**121**	**114**	**113**
Joniškio r. sav.	590	590	590	699	733	100	104	104	104	106
Kelmės r. sav.	315	440	420	549	703	80	108	101	109	109
Pakruojo r. sav.	546	561	582	590	640	92	100	104	113	117
Radviliškio r. sav.	979	969	930	960	1030	106	109	109	107	106
Šiaulių m. sav.	4 285	4 113	4 297	4 636	4838	99	95	95	100	99
Šiaulių r. sav.	842	853	896	1 106	1101	106	109	119	130	121

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Akmenės rajono savivaldybėje veikė 4 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kuriose buvo 736 vietos. 100–ui vaikų tenkantis vietų skaičių ikimokyklinio ugdymo įstaigose 2013 m. siekė 113 ir viršijo šalies (103), apskrities (105) ir daugelio apskrities savivaldybių (išskyrus Pakruojo rajono ir Šiaulių rajono) rodiklius.

Bendrasis mokyklinis ugdymas. 2013–2014 m. m. Akmenės rajono savivaldybėje veikė 9 bendrojo ugdymo mokyklos: keturios gimnazijos, viena progimnazija, viena vidurinė mokykla, viena mokykla–darželis, viena specialioji mokykla bei Jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centras. 2013–2014 m. m. šiose savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose iš viso mokėsi 3 126 mokiniai. Bendras mokinių skaičius savivaldybėje per paskutinius penkerius mokslo metus sumažėjo 967 mokiniais arba 23,6 proc. Lietuvoje ir Šiaulių apskrityje per tą patį laikotarpį mokinių skaičius mažėjo lėčiau (atitinkamai 18,8 proc. ir 22,4 proc.).

Mokinių skaičiaus mažėjimą lemia demografinės tendencijos, vidaus ir išorės gyventojų migracija, mokymo įstaigos pasirinkimas ir kitos priežastys. Akmenės rajono savivaldybė švietimo sistemai skiria didžiausią savo biudžeto išlaidų dalį (2013 m. 43,9

proc. savivaldybės biudžeto lėšų skirta švietimo reikmėms), todėl, siekiant teikti kokybiškas ugdymo paslaugas už savivaldybei prieinamą kainą, būtina pritaikyti švietimo įstaigų tinklą ir struktūrą esamai demografinei ir finansinei savivaldybės situacijai ir galimybėms.

4.3. 3. lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų ir mokinių skaičius, 2009-2010 – 2013-2014 m.

Teritorija / Mokslo metai	Mokyklų skaičius					Mokinių skaičius				
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Lietuvos Respublika	1 364	1 321	1 309	1 242	1 208	440 504	415 873	392 922	373 874	357 530
Šiaulių apskritis	161	152	150	143	133	46 864	43 916	41 091	38 606	36 383
Akmenės r. sav.	**10**	**9**	**9**	**9**	**9**	**4 093**	**3 839**	**3 537**	**3 296**	**3 126**
Joniškio r. sav.	16	13	13	13	12	4 081	3 806	3 565	3 276	3 029
Kelmės r. sav.	26	25	25	25	19	5 115	4 855	4 465	4 151	3 800
Pakruojo r. sav.	18	15	15	14	12	3 697	3 483	3 292	3 091	2 848
Radviliškio r. sav.	22	21	21	19	19	6 480	6 118	5 821	5 483	5 211
Šiaulių m. sav.	43	43	41	38	37	17 816	16 577	15 454	14 724	14 088
Šiaulių r. sav.	26	26	26	25	25	5 582	5 238	4 957	4 585	4 281

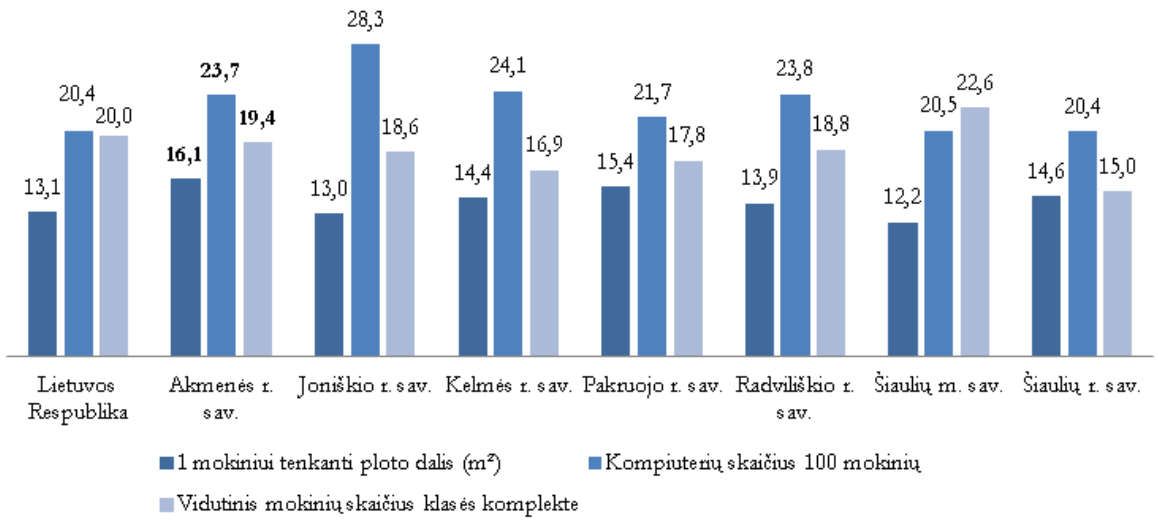
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme numatyta, kad mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo prieinamumu rūpinasi savivaldybė, kurios teritorijoje jie gyvena. 2013 m. Akmenės rajono savivaldybės ugdymo įstaigų bendrosiose klasėse mokėsi 361 specialiųjų poreikių mokinys. Šių mokinių skaičius taip pat kasmet tendencingai mažėja: 2009–2013 m. laikotarpiu fiksuojamas 38,8 proc. mažėjimas. Akmenės rajono savivaldybė siekia integruoti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius į savivaldybės ugdymo sistemą, pritaikant mokyklos aplinką, teikiant psichologinę, specialiąją pedagoginę, specialiąją ir socialinę pedagoginę pagalbą, aprūpinant ugdymui skirtomis techninės pagalbos priemonėmis mokykloje ir specialiosiomis mokymo priemonėmis.

Ugdymo kokybė vertinama atsižvelgiant į mokymosi pasiekimus, mokymosi sėkmingumą, ugdymo diferencijavimą ir individualizavimą, lankomumą ir kt. 2012 m. įgijusių pagrindinį išsilavinimą mokinių dalis, lyginant su pradėjusiais mokslo metus, savivaldybėje siekė 90,7 proc. (kaime – 89,1 proc., mieste – 91,1 proc.), kai tuo tarpu šalies vidurkis buvo 93,8 proc. Mokiniai, įgiję vidurinį išsilavinimą, lyginant su pradėjusiais mokslus metus savivaldybėje sudarė 89,7 proc. (kaime – 82,7 proc., mieste – 91,2 proc.), šalyje – 93,1 proc. 2012 m. 84,3 proc. mokinių, baigusių pagrindinio ugdymo programą, tais pačiais metais tęsė mokslą bendrojo ugdymo mokyklose, 11,7 proc. – profesinio mokymo įstaigose, 4,0 proc. – netęsė mokslo.

2011 m. savivaldybės mokiniai išlaikė 89,7 proc. (2010 m. – 95,4 proc.) valstybinių egzaminų nuo laikytų valstybinių egzaminų skaičiaus, kai tuo tarpu šalies vidurkis siekė 96,5 proc. (2010 m. – 94,8 proc.). Vidutiniškai 35,4 proc. (2010 m. – 27,9 proc.) nuo išlaikytų valstybinių egzaminų skaičiaus išlaikyti įvertinimais, didesniais negu 50 balų.

Materialieji švietimo įstaigų ištekliai. 2012–2013 m. m. 100 mokinių Akmenės rajono savivaldybės mokyklose vidutiniškai teko 20,9 kompiuterio. Pagal šį rodiklį savivaldybė viršijo šalies vidurkį (18,2 kompiuterio) ir atsiliko nuo Joniškio rajono ir Kelmės rajono savivaldybių rodiklių.

4.3.1. pav. Ploto dalis, tenkanti vienam mokiniui, vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte ir mokyklų kompiuterizavimas, 2012–2013 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija

2012–2013 m. m. mokinių vežimui į savivaldybės ugdymo įstaigas buvo naudojama 11 mokyklų autobusų ir 9 geltonieji autobusai. Tais pačiais mokslo metais savivaldybėje vienam mokiniui teko 16,1 m^2 mokyklos ploto, o klasės komplektą vidutiniškai sudarė 19,4 mokinio. Šie Akmenės rajono savivaldybės rodikliai buvo vieni didžiausių apskrityje – 100–ui mokinių tenkančių kompiuterių skaičiaus rodiklis atsiliko tik nuo Radviliškio rajono (23,8) ir Joniškio rajono (28,3) savivaldybių rodiklių, o klasės komplektą sudarantis vidutinis mokinių skaičiaus rodiklis atsiliko nuo Šiaulių miesto savivaldybės (22,6).

4.4.JAUNIMO SITUACIJA

2014 m. pradžioje Akmenės rajono savivaldybėje gyveno 4201 jaunas žmogus (14–29 metų amžiaus), veikė 9 jaunimo ir 42 su jaunimu dirbančios organizacijos, mokinių savivaldos grupės, 2 atviros erdvės jaunimui.

2012 m. UAB „Spinter tyrimai“, UAB „Spinter“, VšI Visuomenės iniciatyvų centras atliko Akmenės rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimus. Duomenų analizės sritys: mokykla, studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, gyvenimo sąlygos, dalyvavimas, pilietinis – visuomeninis dalyvavimas, žalingi įpročiai ir kt. Remiantis šiuo tyrimu nustatyta, kad Akmenės rajono jaunimas daugiausiai problemų įvardija darbo, laisvalaikio, saugumo bei švietimo srityse. Nustatyta, kad 38 proc. Akmenės rajono ugdymo įstaigų moksleivių pasižymi vidutiniu pasitenkinimu mokykla bei ribotais gebėjimais joje kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus. 8 proc. dalyvauja NVO veikloje, 6 proc. priklauso neformaliai grupei ar stiliui. Jaunų žmonių nuostatos politinio-pilietinio-socialinio aktyvumo atžvilgiu gana pozityvios: jaunimas jaučiasi laisvas pilietiškai, palankiai vertina žmones, dalyvaujančius visuomeninėje veikloje. Nedalyvaujančio arba mažai dalyvaujančio veiklose jaunimo pilietinis aktyvumas silpnas.

46 proc. studijuojančiųjų ketina tęsti studijas toje pačioje srityje Lietuvoje. Kitas studijų tęsimo alternatyvas (studijas kitoje srityje ar užsienyje) svarsto apie 8–16 proc. studentų.

Vertindami laisvalaikio situaciją, esminėmis problemomis Akmenės rajono jauni žmonės įvardija naujų ir tinkamų laisvalaikio praleidimo vietų trūkumą; saugių ir tinkamų laisvalaikio vietų, skirtų leisti laiką gamtoje, trūkumą; informacijos apie esamas jaunimo veiklas stoką; nepakankamą laisvalaikio praleidimo formų kiekį. Vertindami su saugumu susijusią situaciją jaunimas įvardija patyčias, nesaugumą tamsiu paros metu.

Gera fizine savijauta pasižymi 52 proc. apklaustųjų, gera psichine savijauta – vos 38 proc. apklaustų jaunuolių. Tyrimo duomenys rodo, jog alkoholio vartojimas yra labiausiai paplitęs žalingas jaunų žmonių įprotis. Tam tikros patirties su narkotikais ar noro juos išbandyti turi 10 proc. respondentų. 86 proc. jaunuolių požiūris į narkotikus vienareikšmiškai neigiamas. 35 proc. jaunuolių reguliariai rūko. Duomenys rodo, kad alkoholio vartojimas yra labiausiai paplitęs žalingas jaunų žmonių įprotis. Alkoholio vartojimą ir kitus žalingus įpročius jaunimas įvardija kaip vieną didžiausių bendraamžių problemų.

Jaunimo problemų sprendimo Akmenės rajono savivaldybėje 2013–2018 metų plane numatytos prioritetinės kryptys, skirtos nustatytų problemų sprendimui ir sudarančios prielaidas jaunimo veiklos vystymui: laisvalaikio užimtumo, neformaliojo ugdymo paslaugų prieinamumo jaunimui didinimas, verslumo ugdymas, sveikos gyvensenos skatinimas ir jaunimo politikos plėtra.

4.5. SVEIKATOS APSAUGA

Sveikatos apsaugos sistemai didelės įtakos turi šalies ekonominiai, socialiniai pokyčiai, demografinė situacija. Lietuvos sveikatos 2014–2023 metų programos projekte numatytas strateginis tikslas – pasiekti, kad 2023 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai. Pagrindinis naujosios Lietuvos sveikatos programos tikslo pasiekimo rodiklis yra vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė: siekiama, kad iki 2023 m. bendroji vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė pailgėtų iki 76 m. Lietuvos gyventojų vidutinės būsimo gyvenimo trukmės ilgėjimas visų pirma yra siejamas su laipsnišku ankstyvųjų (iki 65 m. amžiaus) mirčių skaičiaus mažėjimu, taip pat su sveiko gyvenimo trukmės ilgėjimu, atitolinus ligų atsiradimą bei jų lemiamas mirtis.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, viena iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų yra pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra. Pirminė sveikatos priežiūra laikoma prioritetine, mat jai tenka spręsti daugumą asmens sveikatos problemų. Pirminės sveikatos priežiūros priemonės apima sveikatos propagavimą, mokymą, profilaktiką, gydymo bei reabilitacijos paslaugas.

Akmenės rajono savivaldybėje gyventojų sveikata rūpinasi šešios pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos: VšĮ Akmenės rajono pirminės sveikatos priežiūros centras, VšĮ Ventos ambulatorija, VšĮ Papilės ambulatorija, VšĮ Kruopių ambulatorija, VšĮ Akmenės rajono psichikos sveikatos centras, UAB Antano Lizdenio sveikatos centras. VšĮ Akmenės rajono pirminės sveikatos priežiūros centras teikia pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas Naujosios Akmenės ir Akmenės poliklinikose, Alkiškių, Agluonos, Jučių ir Kivylių medicinos punktuose, antrinio lygmens paslaugas – vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos tarnyboje. VšĮ Ventos ambulatorija, VšĮ Papilės ambulatorija ir VšĮ Kruopių ambulatorija organizuoja ir teikia nespecializuotas, kvalifikuotas asmens sveikatos priežiūros ambulatorines paslaugas įstaigoje prisirašiusiems gyventojams. Pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos VšĮ Akmenės rajono psichikos sveikatos centre. UAB „Antano Lizdenio sveikatos centro“ pagrindinė veikla – pirminė asmens sveikatos priežiūra. Stacionarines paslaugas savivaldybėje teikia VšĮ Naujosios Akmenės ligoninė (taip pat ligoninėje teikiamos ir pirminio lygio ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos – sergančių cukriniu diabetu slaugos paslaugos bei antrinio lygio ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos).

Savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti steigia visuomenės sveikatos priežiūros biudžetines įstaigas – savivaldybių visuomenės sveikatos biurus, tačiau Akmenės rajono savivaldybėje tokia įstaiga dėl lėšų stygiaus ilgą laiką nebuvo įsteigta. Tik 2014 m. vasario 17 d. Akmenės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T–

10 (E) buvo įsteigtas Akmenės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras Naujojoje Akmenėje. Iki tol visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas savivaldybės gyventojams teikdavo Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, kurio specialistė dirbo Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje.

Savivaldybėje už valstybės sveikatos politikos įgyvendinimą bei savivaldybės įstaigų ir organizacijų veiklą, įgyvendinant sveikatos priežiūros programų bei bendruomenės sveikatinimo priemonių savivaldybės teritorijoje koordinavimą bei derinimą, atsakingas savivaldybės gydytojas, tačiau Akmenės rajono savivaldybėje šis etatas nėra užimtas, o pavedimai paskirstomi kitiems administracijos specialistams.

Triukšmo valdymas savivaldybėje vykdomas vadovaujantis teisės aktų reikalavimais. 2013 m. lapkričio 28 d. Akmenės rajono savivaldybė tarybos sprendimu Nr. T-221 patvirtino Triukšmo prevencijos Akmenės rajono savivaldybės viešosiose vietose taisyklių naują redakciją, o 2012 m. lapkričio 29 d. sprendimu Nr. T-257 buvo patvirtintos triukšmo prevencijos zonos savivaldybės gyvenamųjų vietų teritorijose – Draugystės gatvė Papilės miestelyje ir Geležinkelio gatvė Ventos mieste. Be to, Akmenės rajono savivaldybėje sistemingai vykdoma maudyklų vandens kokybės priežiūra.

Norint pasiekti geresnius savivaldybės rodiklius sveikatos apsaugos srityje, būtina užtikrinti, kad sveikatinimo procesas būtų veiksmingesnis ir kad kiti šalies socialinės–ekonominės sąrangos sektoriai įsipareigotų labiau atsižvelgti į šalies gyventojų sveikatos poreikius. Gyventojų ir ūkio sektorių efektyvaus įtraukimo į visuomenės sveikatos gerinimo veiklą įmanoma pasiekti plėtojant teisinį reguliavimą, savivaldybės institucijų kompetencijas susiejant su sveikatinimo tikslais, gausinant materialinius ir finansinius išteklius.

4.6.SOCIALINĖ APSAUGA

Viena iš sudėtinių socialinės apsaugos sistemos dalių yra socialinė parama, kurią sudaro piniginė socialinė parama ir socialinės paslaugos. Socialinės paslaugos apima pagalbą asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Vienas iš socialinių paslaugų organizavimo principų, numatytų Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, yra socialinių paslaugų prieinamumas, kas reiškia, kad socialinės paslaugos asmeniui turi būti prieinamos kuo arčiau jo gyvenamosios vietos.

Pagrindinis socialinių paslaugų teikimo organizatorius savivaldybėje yra Akmenės rajono savivaldybė, kuri atsako už socialinių paslaugų teikimo gyventojams užtikrinimą planuodama ir organizuodama socialines paslaugas, kontroliuodama bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę. Savivaldybė vertina ir analizuoja gyventojų socialinių paslaugų poreikius, pagal gyventojų poreikius prognozuoja ir nustato socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis, vertina ir nustato socialinių paslaugų finansavimo poreikį. Akmenės rajono savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą.

Socialinių paslaugų infrastruktūra ir pakankamumas. Pagrindinis socialinių paslaugų teikėjas Akmenės rajono savivaldybėje yra Akmenės rajono socialinių paslaugų namai. Kiti socialinių paslaugų teikėjai: Akmenės rajono vaikų globos namai, kitos įstaigos ir socialines paslaugas rajono gyventojams teikiančios nevyriausybinės organizacijos.

Ilgalaikė, trumpalaikė ir dienos socialinė globa senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su fizine negalia teikiama Akmenės rajono socialinių paslaugų namuose. Ši globos įstaiga taip pat teikia bendrąsias socialines paslaugas (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, transporto organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, asmeninės higienos ir priežiūros (pirtis, dušas) paslaugos ir kt.), ir kai kurias socialinės priežiūros paslaugas (pagalbos į namus, apgyvendinimo savarankiško gyvenimo

namuose ir kt.). Socialinių paslaugų namai savivaldybės gyventojus aprūpina kompensacinės technikos priemonėmis.

Svarbūs įvairių bendrųjų socialinių paslaugų savivaldybės gyventojams teikėjai yra ir nevyriausybinės organizacijos, kurios labiau išreiškia atskirų socialinių grupių asmenų individualius poreikius. Akmenės rajono savivaldybėje socialinėje srityje veikia 16 nevyriausybinių organizacijų. Nevyriausybinių organizacijų veikla yra skatinama ir remiama, jų socialinės programos iš dalies finansuojamos savivaldybės biudžeto lėšomis. Organizacijose dirbantys savanoriai gerai pažįsta savo klientus, supranta jų poreikius, todėl paslaugos taiklios ir efektyvios. Per ilgus darbo metus minėtos organizacijos sukaupė praktinio darbo patirtį, socialinių paslaugų teikimui turi patalpas ir būtiniausias priemones, jos yra tapę seniūnijų gyventojų susibūrimo vieta, kur asmenims ne tik teikiama socialinė pagalba, bet ir sudaromos sąlygos turiningai praleisti laisvalaikį, dalyvauti įvairiuose renginiuose, paskaitose ir pan., tokiu būdu vykdomas šių asmenų švietimas, organizuojamos priemonės turiningam laisvalaikio praleidimui, jiems teikiama informacija, tarpininkaujama jų interesams ir pan. Socialinės paslaugos, teikiamos nevyriausybinių organizacijų, sunkiau prieinamos Kruopių seniūnijos gyventojams, Naujosios Akmenės kaimiškosios seniūnijos didžiosios dalies kaimų (Ramučių, Klykolių, Kivylių ir kt.) gyventojams, o taip pat ir kitų seniūnijų atokesnių vietovių gyventojams.

Vertinant socialinių paslaugų infrastruktūrą ir teikiamas socialines paslaugas, galima matyti, kad savivaldybėje nėra įsteigta laikino gyvenimo namų. Tai reiškia, kad savivaldybėje neteikiama krizių įveikimo pagalba ir laikino apsistojimo paslaugos socialinės rizikos asmenims: smurtą patyrusiems asmenims, benamiams, buvusiems kaliniams bei kitiems socialinės rizikos grupei priklausantiems savivaldybės gyventojams dėl įvairių priežasčių atsidūrusiems kritinėse situacijose.

Socialinės pašalpos. Išskiriamos dvi piniginės socialinės paramos rūšys – tai socialinė pašalpa ir būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos.

2014 m. socialinėms pašalpoms išlaidos sudarė 1047,87 tūkst. eurų, vienam savivaldybės gyventojui teko 47,61 euras socialinių pašalpų. Palyginus 2014 metus su 2013 metais socialinių pašalpų vienam rajono gyventojui išmokėta 25 proc. mažiau, nes savivaldybė skirdama socialines pašalpas nepasiturintiems rajono gyventojams vykdė savarankiškąją savivaldybės funkciją. Pagrindinis šios funkcijos principas: pašalpas skirti veiksmingiau, kad jas gautų tie gyventojai, kuriems pašalpa labiausiai reikalinga, tuo pačiu didėtų motyvacija integruotis į darbo rinką. Išlaidos socialinėms pašalpoms 2014 m. vienam gyventojui šalyje buvo 49,76 eurai, apskrityje 58,59 eurai.

Prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys. Akmenės rajono savivaldybėje gyvena gana daug asmenų, kuriems reikalinga socialinė parama ir įvairios paslaugos. Didžiajai daliai jų teikiamos kokybiškos socialinės paslaugos, tačiau, kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių, Akmenės rajono savivaldybė neturi tiek finansinių išteklių, kad visiems esamiems ir potencialiems socialinių paslaugų gavėjams galėtų užtikrinti aukštos kokybės socialinių paslaugų teikimą, todėl Akmenės rajono savivaldybės 2014 m. socialinių paslaugų plane išskiriamos prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys iki 2016 m.:

1. Akmenės rajono socialinių paslaugų namai:

1) pagalbos į namus paslaugos seniems ir neįgaliems asmenims, gerinant pagalbos namuose paslaugų kokybę;

2) kokybiškų asmeninės higienos ir priežiūros (pirties) paslaugų savivaldybės gyventojams teikimas;

3) dienos užimtumo plėtojimas įstaigoje, siekiant į veiklą įtraukti Naujosios Akmenės miesto neįgalius ir senyvo amžiaus bendruomenės gyventojus;

4) socialinių paslaugų namų infrastruktūros modernizavimas;

5) pasirengimas socialinių paslaugų namų licencijavimui.

2. Akmenės rajono vaikų globos namai:

1) globotinių savarankiško gyvenimo, darbinių įgūdžių formavimas skirtinguose vaiko asmenybės vystymosi tarpsniuose;

2) vaikų globos namų veiklos organizavimas šeimynų principu;

3) globotinių sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas;

4) darbuotojų kvalifikacijos kėlimas, siekiant pritaikyti naujus veiklos modelius;

5) pasirengimas vaikų globos namų licencijavimui.

3. Socialinės paramos vaikams iš socialinės rizikos šeimų ir socialinės rizikos grupei priklausantiems asmenims organizavimas ir teikimas:

1) socialinių paslaugų plėtojimas ir prieinamumo didinimas socialinės rizikos šeimų vaikams ir socialinės rizikos vaikams;

2) socialinės atskirties mažinimas ir būtiniausių poreikių tenkinimo galimybių sudarymas asmenims, priklausantiems socialinės rizikos asmenų grupei ir ypač skurdžiai gyvenantiems.

4. Socialinės atskirties mažinimas, teikiant socialines paslaugas, socialinės reabilitacijos paslaugas ir kitą socialinę paramą įvairių socialinių grupių asmenims, įgyvendinant socialinės krypties programas.

Siekiant pagerinti socialinių paslaugų organizavimą ir teikimą Akmenės rajono savivaldybėje yra būtinas socialines paslaugas teikiančių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas, vietos bendruomenių aktyvinimas, stengiantis jas įtraukti į socialinių paslaugų teikimą (savivaldybės gyventojai turėtų ne tik naudotis paslaugomis, bet ir dalyvauti jas kuriant), bendradarbiavimas tarp atskirų institucijų (policijos, darbo biržos, sveikatos priežiūros įstaigų, mokyklų, seniūnijų ir pan.), sąlygų sudarymas, kad į socialinių paslaugų teikimą būtų įtrauktas nevyriausybinis ir privatus sektorius (savivaldybė turėtų numatyti lėšas nevyriausybinio ir privataus sektoriaus teikiamoms paslaugoms pirkti ir kuo daugiau socialinių paslaugų teikimo funkcijų perduoti nevyriausybinėms organizacijoms), gerosios patirties siekimas (labai svarbu analizuoti bei praktikoje taikyti kitų valstybių, savivaldybių, institucijų gerąją patirtį), racionalus išteklių paskirstymas (materialieji ir žmogiškieji ištekliai savivaldybėje turi būti paskirstomi racionaliai, atsižvelgiant į savivaldybės stipriąsias ir silpnąsias puses, tobulėjimo perspektyvas).

4.7.KULTŪRA IR MENAS

Kultūros centrai, bibliotekos, muziejai ir kitos kultūros įstaigos, vykdydamos tiesioginę veiklą, įgyvendina kultūros politikos tikslus ir uždavinius. Ši sritis apima ne tik institucines struktūras, bet ir pavienes gyventojų kūrybines iniciatyvas.

Kultūros įstaigos. Akmenės rajono savivaldybėje veikia Akmenės rajono savivaldybės kultūros centras ir jam pavaldūs 5 kultūros namai – Akmenės, Alkiškių, Kruopių, Papilės, Ventos bei aptarnaujami 3 bendruomenės namai – Kairiškių, Kivylių ir Sablauskių. Kultūros įstaigos savo veikla puoselėja regiono etninę kultūrą, mėgėjų, profesionalųjį ir kino meną, kuria menines programas, plėtoja švietėjišką (edukacinę), pramoginę veiklą, tenkina bendruomenės kultūrinius poreikius.

4.7.1. lentelė. Kultūros centrų meno mėgėjų kolektyvai, 2009–2013 m.

Teritorija / Metai	Meno mėgėjų kolektyvų skaičius					Meno mėgėjų kolektyvuose dalyvavusių asmenų skaičius				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	4 544	4 561	3 556	3 151	3 985	59 265	58 651	42 543	39 160	53 216
Šiaulių apskritis	632	630	532	419	508	7 949	7 888	6 131	4 945	6 059
Akmenės r. sav.	**64**	**61**	**57**	**54**	**56**	**739**	**712**	**698**	**612**	**656**
Joniškio r. sav.	69	61	54	48	59	934	823	706	529	710
Kelmės r. sav.	122	127	93	86	128	1 186	1 237	925	847	1 165
Pakruojo r. sav.	93	90	78	75	90	1 029	1 104	825	810	983
Radviliškio r. sav.	129	141	119	19	27	1 745	1 825	1 243	366	572
Šiaulių m. sav.	29	29	20	21	21	864	786	449	501	609
Šiaulių r. sav.	126	121	111	116	127	1 452	1 401	1 285	1 280	1 364

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2013 m. Akmenės rajono savivaldybės kultūros įstaigose veikė 56 meno mėgėjų kolektyvai. 2009–2012 m. laikotarpiu meno mėgėjų kolektyvų skaičius savivaldybėje kasmet mažėjo ir nors 2013 m. išaugo, tačiau lyginant su 2009 m., buvo 12,5 proc. mažesnis. Lyginamu laikotarpiu meno kolektyvų skaičiaus mažėjimas fiksuojamas tiek šalyje (12,3 proc.), tiek apskrityje (19,6 proc.), tiek daugumoje apskrities savivaldybių (išskyrus Kelmės rajono ir Šiaulių rajono savivaldybes). Vertinant meno kolektyvų veikloje dalyvavusių asmenų skaičių, pastebimos panašios tendencijos. 2009–2013 m. laikotarpiu šių kolektyvų dalyvių skaičius savivaldybėje sumažėjo 11,2 proc., šalyje – 10,2 proc., apskrityje – 23,8 proc.

Bibliotekos. Akmenės rajono savivaldybėje veikia Akmenės rajono savivaldybės viešoji biblioteka, kuri turi 13 filialų: 2 miestų filialus (Akmenės ir Ventos) ir 11 kaimų (Papilės, Agluonų, Daubiškių, Eglesių, Jučių, Kairiškių, Kivylių, Kruopių, Pakalniškių, Sablauskių, Vegerių). Kaimo filialai išdėstyti 4 seniūnijose: Kruopių seniūnijoje (Kruopių ir Pakalniškių filialai), Papilės seniūnijoje (Eglesių, Daubiškių, Kairiškių, Papilės filialai), Akmenės miesto seniūnijoje (Jučių, Agluonų filialai), Naujosios Akmenės kaimiškojoje seniūnijoje (Vegerių, Kivylių, Sablauskių filialai).

Viešoji biblioteka nuosekliai formuoja kokybiškesnę fondų sudėtį, atsižvelgdama į skaitytojų poreikius bei vartotojų skaitymo apklausos duomenis. Bibliotekų fondas pagal galimybes atnaujinamas, papildant naujais dokumentais, nurašant susidėvėjusius ir praradusius aktualumą.

2013 m. savivaldybės skaitytojams į namus buvo išduota 133 tūkst. egz. spaudinių. 2009–2013 m. laikotarpiu spaudinių išdavimas savivaldybės bibliotekose sumažėjo 11,9 proc. Atitinkamai sumažėjo ir vienam skaitytojui tenkantis išduotų dokumentų skaičius (nuo 25 išduotų dokumentų 2009 m. iki 24 – 2013 m.). Šis rodiklis 2013 m. savivaldybėje buvo mažesnis nei šalyje (30), apskrityje (29) bei visose, išskyrus Šiaulių rajono, apskrities savivaldybėse.

4.7.2. lentelė. Bibliotekų dokumentų fondas, 2009–2013 m.

Teritorija / Metai	Dokumentų fondas									
	100-ui gyventojų tenkantis egz. skaičius					Išduotų dokumentų skaičius, tūkst. egz.				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	875	877	879	879	870	23 535	22 623	21 921	20 937	20 937
Šiaulių apskritis	752	766	774	776	764	2 532	2 090	2 198	2 035	1 999
Akmenės r. sav.	**784**	**814**	**833**	**846**	**880**	**151**	**153**	**154**	**135**	**133**
Joniškio r. sav.	780	733	743	747	756	308	271	270	263	259
Kelmės r. sav.	668	663	653	664	662	224	229	237	240	206
Pakruojo r. sav.	862	881	928	980	956	207	176	167	158	186
Radviliškio r. sav.	770	791	812	826	773	374	353	346	333	320
Šiaulių m. sav.	741	758	756	744	728	938	948	864	757	739
Šiaulių r. sav.	731	770	775	760	764	224	175	166	149	154

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Muziejai. Akmenės rajono savivaldybėje veikia Akmenės krašto muziejus, kurio steigėjas – Akmenės rajono savivaldybė. Muziejus lankytojams atidarytas 2007 m. kovo 12 d., o nuo 2010 m. balandžio 1 d. muziejus turi 2 padalinius: Simono Daukanto muziejų–ekspoziciją Papilėje bei Lazdynų Pelėdos muziejų–ekspoziciją Paragių kaime. Muziejaus pagrindiniai tikslai yra padėti pažinti gimtąjį kraštą, ugdyti meilę ir pagarbą savo tautos ir krašto tradicijoms ir papročiams; kaupti, saugoti ir populiarinti Akmenės krašto etnines, materialines ir dvasines vertybes; tirti krašto praeitį; kurti patrauklų rajono įvaizdį; organizuoti kultūrinį laisvalaikį; vykdyti edukacines programas. Muziejų sudaro gamtos, istorijos, etnografijos, tautodailės ir dailės skyriai. Muziejuje eksponuojama dviejų tūkstančių įvairių akmenų kolekcija, kaupta 30 metų. 2009 m. muziejuje atidaryta dieninių drugelių ekspozicija. 2012 m. bendras Akmenės krašto muziejaus lankytojų skaičius sudarė 3 513 (2011 m. – 2 624), o muziejaus internetinę svetainę aplankė 1 960 lankytojai. Tais pačiais metais muziejaus rinkiniuose buvo saugomi 4 011 eksponatai (2011 m. – 3 945).

Akmenės rajono savivaldybėje taip pat įsikūręs Klykolių kaimo buities muziejus ir Kivylių pagrindinės mokyklos muziejus „Žemaitiška troba“.

Kultūros paveldas. Akmenės rajono savivaldybėje yra 194 kultūros paveldo objektai, Simono Daukanto ir Lazdynų Pelėdos memorialiniai muziejai. Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registro sąraše įrašyta 110 objektų, Laikinosios apskaitos istorijos ir kultūros paminklų sąraše – 9 objektai, Naujai išaiškinamų istorijos ir kultūros paminklų sąraše – 2 objektai, Laikinosios apskaitos istorijos ir kultūros paminklų, Naujai išaiškinamų istorijos ir kultūros paminklų sąraše – 20 objektų, Lietuvos Respublikos kultūros paminklų sąraše – 17, kilnojamųjų kultūros vertybių – 36. Pagal tipologiją: archeologinių vietų sąraše – 11, laidojimo vietų – 76, mitologinių vietų – 1, monumentų – 34, statinių kompleksų – 24, statinių – 12 objektų. Savivaldybės gyventojai labai brangina ir tausoja istorijos ir kultūros paveldą. Savivaldybės administracija pastoviai vykdo savivaldybėje esančių kultūros paveldo objektų fizinės ir aplinkos būklės kitimo stebėseną (per 2013 m. buvo patikrinta 68 kultūros paveldo objektų esama būklė ir surašyti patikrinimo aktai). Dalis objektų dėl sudėtingų, ilgai trunkančių ir brangių tvarkybos darbų tvarkomi lėtai ir nepritaikomi vietos bendruomenių kultūros, socialiniams bei ekonominiams poreikiams tenkinti.

4.8.SPORTAS

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu numatytos savarankiškos savivaldybės funkcijos – kūno kultūros ir sporto plėtojimas. Kūno kultūra ir sportas –

unikalus šiuolaikinės visuomenės reiškinys, teigiamai veikiantis žmogaus sveikatą, ugdantis fizines ir dvasines galias. Pagrindinė kūno kultūros ir sporto veiklos misija – ugdyti sveiką ir fiziškai aktyvią visuomenę, kuo daugiau gyventojų įtraukiant į organizuotas ir savarankiškas sporto pratybas, skatinant jų visapusišką tobulėjimą. Ugdant talentingus sportininkus, tikimasi rezultatyvaus atstovavimo savivaldybei svarbiausiuose sporto renginiuose. Tai padeda formuoti teigiamą savivaldybės įvaizdį.

Akmenės rajono savivaldybėje kūno kultūros ir sporto plėtojimo priemones įgyvendina Akmenės rajono sporto centras, savivaldybės teritorijoje veikiantys sporto klubai, bendrojo lavinimo mokyklos, seniūnijos. Akmenės rajono sporto centro tikslas – per sportą skatinti vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų saviraišką, ieškoti talentingų sportininkų, galinčių deramai atstovauti rajonui Lietuvos varžybose, sporto renginiuose; sudaryti sąlygas rajono gyventojams dalyvauti kūno kultūros, sveikos gyvensenos veikloje, ugdyti didelio meistriškumo sportininkus, remti sporto žaidimų komandas.

Remiantis Kūno kultūros ir sporto departamento prie LR Vyriausybės generalinio direktoriaus įsakymu „Dėl prioritetinių valstybės ir strateginių sporto šakų nustatymo 2013–2016 metams reikalavimų“ , naujus kriterijus šiuo metu šalyje tenkina 18 sporto šakų, kurios tampa prioritetinėmis. 2014 m. Akmenės rajono sporto centre buvo kultivuojamos 5 prioritetinės sporto šakos – boksas, futbolas, krepšinis, lengvoji atletika, stalo tenisas. Šių sporto šakų treniruotes 2014 m. pradžioje lankė 344 mokiniai, iš jų: 30 – boksą, 160 – futbolą, 103 – krepšinį, 23 – lengvąją atletiką, 28 – stalo tenisą.

2014 m. pradžioje Akmenės rajono sporto centre dirbo 11 mokytojų, iš jų – 5 atestuoti mokytojai, 4 vyr. mokytojai ir 2 mokytojai metodininkai.

Akmenės rajono savivaldybėje be Akmenės rajono sporto centro, sporto veiklą vykdo dar 14 klubų ir organizacijų. Didžioji dalis subjektų veiklą vykdo Naujosios Akmenės ir Akmenės miestuose (atitinkamai 8 ir 3 subjektai), likę 3 – Ventos mieste, Papilės miestelyje ir Dabikinėlės kaime. Nė vieno sporto klubo ar organizacijos nėra Kruopių ir Naujosios Akmenės kaimiškoje seniūnijose. Sporto klubuose ir organizacijose kultivuojamos šachmatų, šaškių, stalo teniso, krepšinio, karate, jėgos, futbolo, automobilių, motociklų, sklandymo sporto šakos.

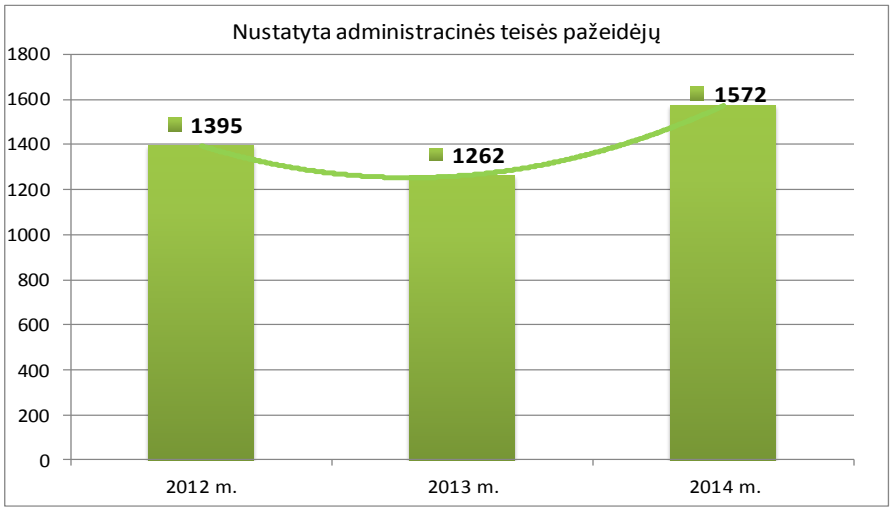
Akmenės rajono sporto centras ir sporto klubai organizuoja ir vykdo mokinių sporto varžybas, rajone kultivuojamų sporto šakų pirmenybes. Sporto centro mokiniai ir klubų atstovai dalyvauja šalies ir tarptautinėse sporto varžybose, garsina Akmenės rajoną.

Sportiniai pasiekimai, renginiai viešinami žiniasklaidoje „Vienybė“, „Šiaulių kraštas“, Akmenės rajono savivaldybės tinklalapyje, o sporto centras savo tinklalapio neturi.

4.9.VIEŠASIS SAUGUMAS

Viena iš esminių sąlygų užtikrinant saugų gyventojų gyvenimą ir bendrą gerovę yra viešasis saugumas.

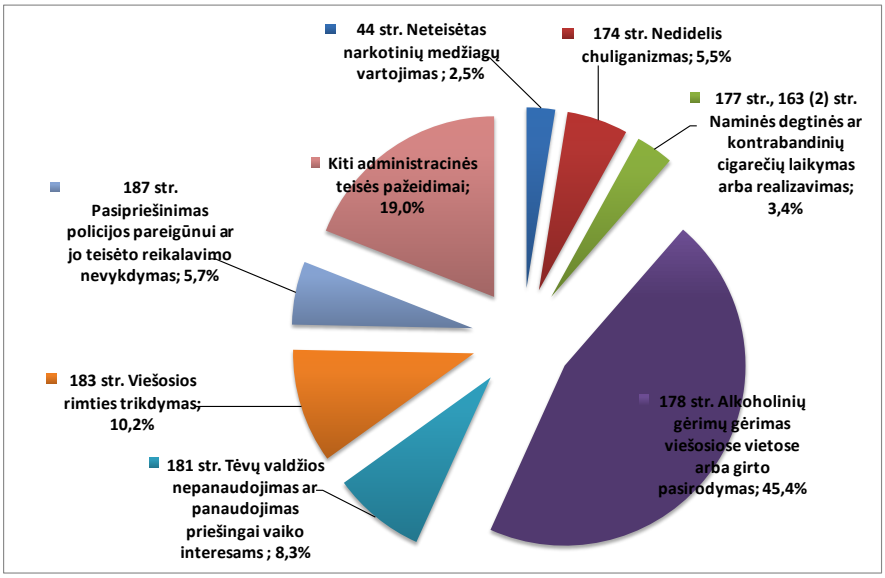
Rajono gyventojų saugumu rūpinasi Telšių vyriausiojo policijos komisariato Akmenės rajono policijos komisariato pareigūnai.

4.9.1 pav.

Šaltinis: Telšių vyriausiojo policijos komisariato Akmenės rajono policijos komisariatas

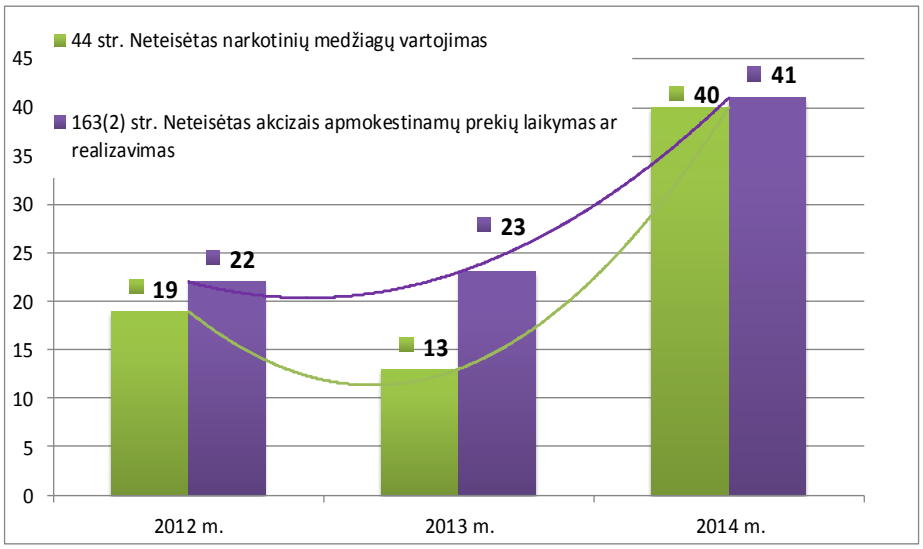
Nustatyti viešosios tvarkos ir kitų administracinės teisės pažeidėjų (išskyrus pažeidimus dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimų) pateikti 4.9.1 pav.

4.9.2 pav.

Šaltinis: Telšių vyriausiojo policijos komisariato Akmenės rajono policijos komisariatas

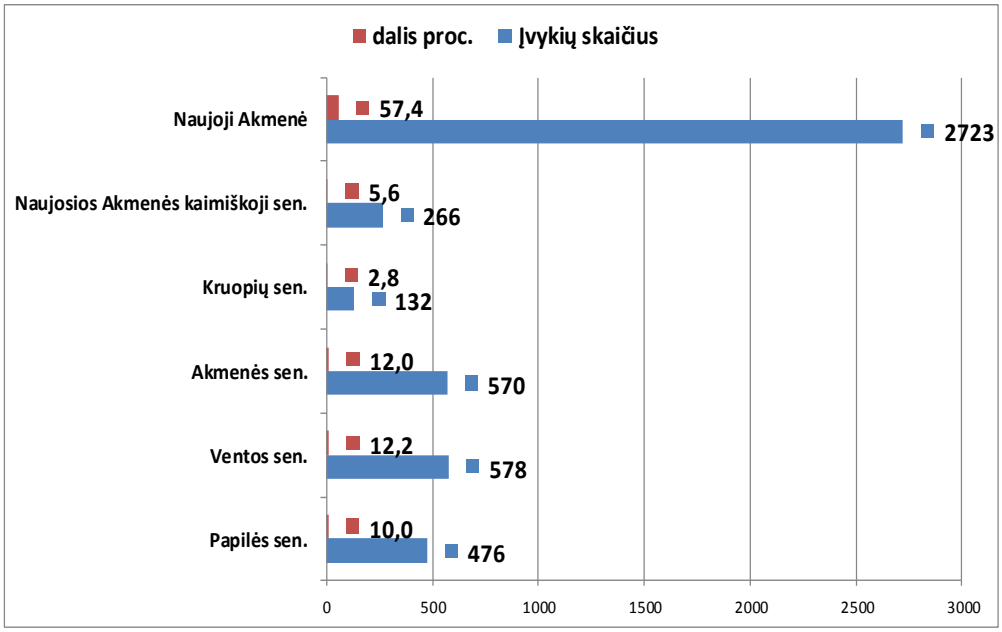
Administracinės teisės pažeidimų struktūra (dalis proc.) pateikta 4.9.2 pav.

4.9.3 pav.

Šaltinis: Telšių vyriausiojo policijos komisariato Akmenės rajono policijos komisariatas

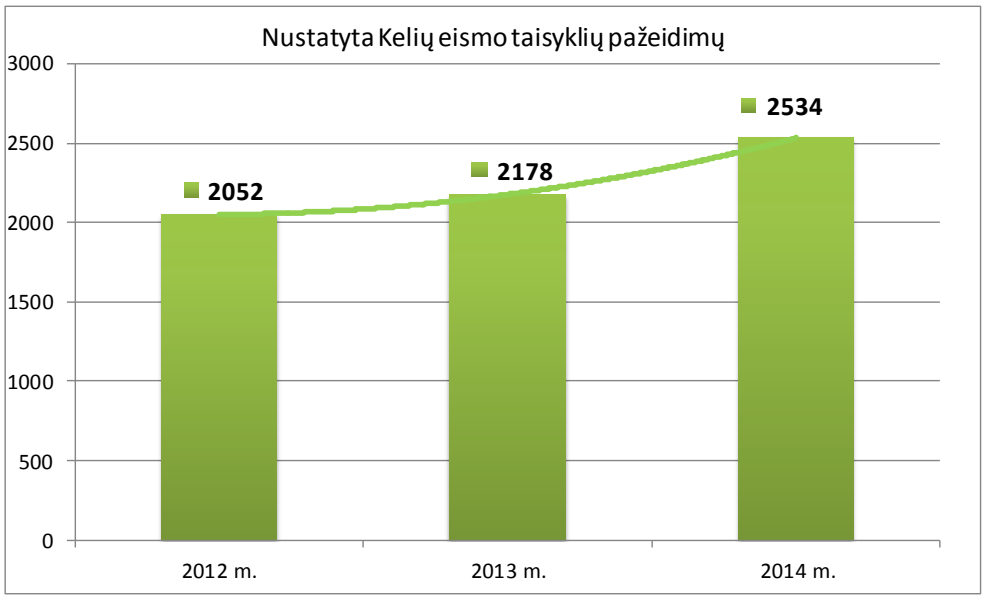
Administracinės teisės pažeidimų 2014 m. nustatyta žymiai daugiau nei 2013 m.

4.9.4 pav.

Šaltinis: Telšių vyriausiojo policijos komisariato Akmenės rajono policijos komisariatas

4.9.4 pav. pateiktas užregistruotų įvykių skaičius pagal seniūnijas ir jų dalis (proc.) nuo bendro įvykių skaičiaus

4.9.5 pav.

Viešosios tvarkos ir žmonių saugumas užtikrinamas patruliuojant rajono gyvenvietėse, masiniuose renginiuose. Policijos ir kitų institucijų kompleksiškai ir aktyviai vykdomos prevencinės akcijos, sugriežtintos sankcijos už Kelių eismo taisyklių pažeidimus bei kitos prevencinio pobūdžio priemonės padeda gerinti situaciją keliuose.

2014 m. Akmenės rajono savivaldybės lėšomis rajone įrengta 13 vaizdo stebėjimo kamerų (2 – Papilėje, 2 – Ventoje, 2 – Akmenėje, 7 – Naujoje Akmenėje), kurių pagalba policija turi galimybę tiek dieną, tiek naktį stebėti tam tikras viešas vietas ir taip gerinti gyventojų saugumą

Teisėsauga ne visada gali operatyviai pasirūpinti visuomenės saugumu, bet kaimynai, susibūrę į saugios kaimynystės grupes gali. Saugi kaimynystė – tai kaimynų bendradarbiavimas, padedant policijai ir kitoms institucijoms bei stiprinant saugumą Jūsų gyvenamojoje vietovėje. Saugi kaimynystė padeda ir sudaro galimybes sumažinti nusikalstamumą kaimynystėje, atgraso galimus vagis ir vandalus.

Saugios kaimynystės nauda:

- Žmonių grupės tampa bendruomenėmis;
- Žmonės jaučiasi saugiau ir ramiau;
- Sumažėja nusikalstamumas – jam čia netinkama terpė;
- Įsigilinę ir supratę vieni kitų problemas ir poreikius bendruomenė, policija ir seniūnija padeda vieni kitiems ir dirba kartu, o ne kovoja dėl teisių ir pareigų.

Iš viso rajone šiuo metu yra 9 saugios kaimynystė grupės vienijančios daugiau nei 140 gyventojų.

VIDAUS APLINKOS ANALIZĖ

1. TEISINĖ BAZĖ

Akmenės rajono savivaldybė savo veiklą organizuoja vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir vidaus dokumentais: Akmenės rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Akmenės rajono savivaldybės administracijos nuostatais ir kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

2. ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Akmenės rajono savivaldybės atstovaujamoji institucija yra taryba, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, vykdomoji institucija – administracijos direktorius, administracijos direktoriaus pavaduotojas, turintys viešojo administravimo teises ir pareigas. Šios Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės įgyvendinimą.

Savivaldybės funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka Savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka Savivaldybės taryba, Savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios institucijos), kiti Savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar Savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises Savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia Savivaldybės įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Savivaldybės taryba susideda iš įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinktų Savivaldybės bendruomenės atstovų – 25 Savivaldybės tarybos narių. 2011 m. balandžio 18 d. sprendimu Nr. T-90 sudaryti 5 Akmenės rajono savivaldybės tarybos komitetai: Biudžeto, finansų ir vietos ūkio komitetas; Aplinkos apsaugos, žemės, miškų ir urbanistikos komitetas; Sveikatos ir socialinės apsaugos komitetas; Švietimo, kultūros ir sporto komitetas; Kontrolės komitetas.

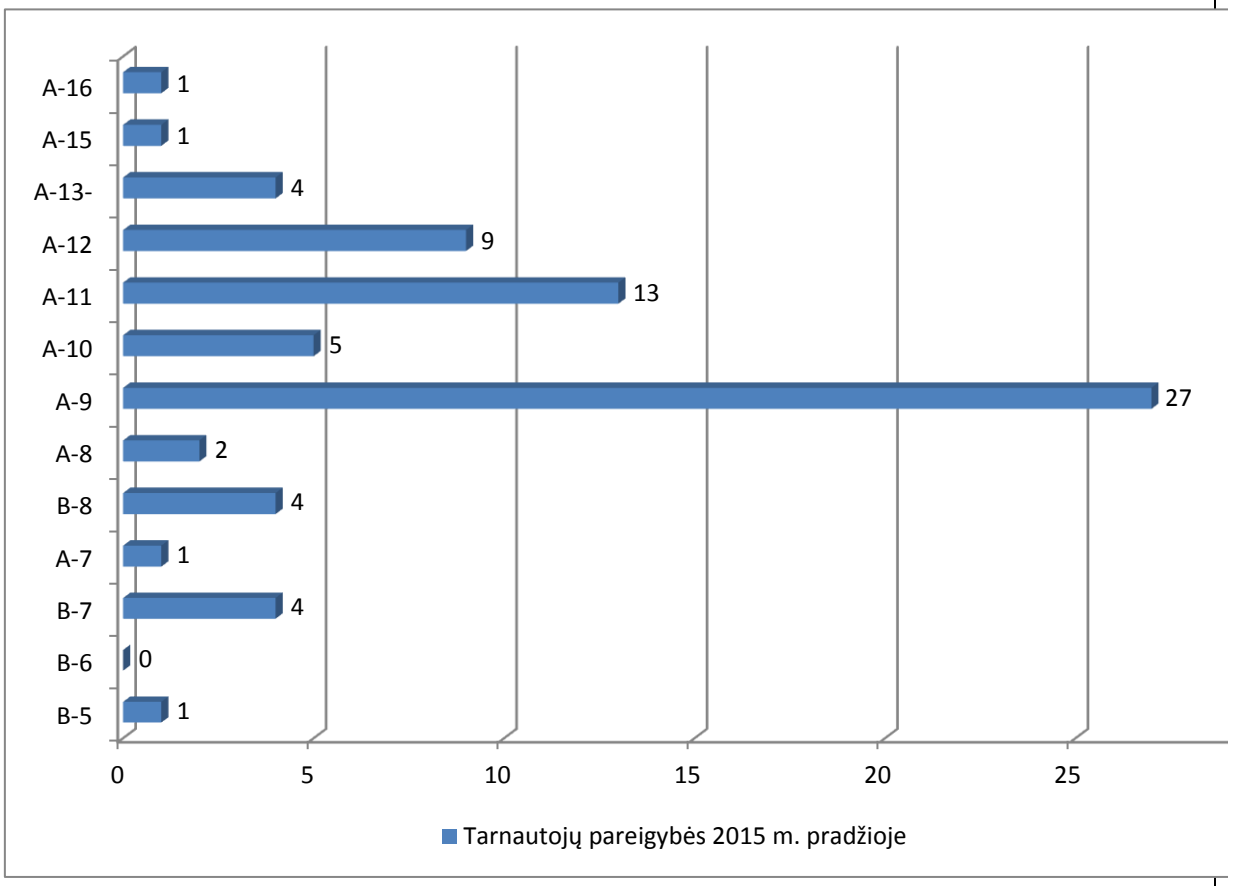
Savivaldybės taryba 2011 m. rugsėjo 28 d. sprendimu Nr. T-211 patvirtino Akmenės rajono savivaldybės administracijos struktūrą. Administraciją šiuo sprendimu sudaro: Administracijos direktorius, Administracijos direktoriaus pavaduotojas, Bendrasis, Buhalterinės apskaitos, Centralizuotas savivaldybės vidaus audito, Civilinės metrikacijos, Finansų ir biudžeto valdymo, Informacinių technologijų, Juridinis, Socialinės paramos, Statybos, Strateginio planavimo ir investicijų, Švietimo, kultūros ir sporto, Teritorijų planavimo, architektūros ir paveldosaugos, Vaiko teisių apsaugos, Viešųjų pirkimų, Vietinio ūkio ir turto valdymo, Žemės ūkio ir kaimo plėtros skyriai, Savivaldybės gydytojas, Viešųjų ryšių vyriausiasis specialistas bei Akmenės, Kruopių, Naujosios Akmenės kaimiškoji, Naujosios Akmenės miesto, Papilės ir Ventos seniūnijos.

3. ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

Akmenės rajono savivaldybės taryba 2013 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. T-240 yra nustačiusi didžiausią leistiną valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš Savivaldybės biudžeto, skaičių – 171. Iki šios datos galiojusiu 2011 m. rugsėjo 28 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-212 buvo patvirtintas didžiausias leistinas pareigybių skaičius – 169.

2015 m. pradžioje įsteigtų pareigybių skaičius Savivaldybės administracijoje - 170, dirbo 169 tarnautojai (su seniūnijomis), iš jų 69 valstybės tarnautojai, A kategoriją turi 61 valstybės tarnautojas. 2015 m. pradžioje Savivaldybės administracijoje dirbo 90 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš Savivaldybės biudžeto lėšų.

Informacija apie valstybės tarnautojų (įskaitant įstaigų vadovus) skaičiaus pasiskirstymą atsižvelgiant į pareigybių kategorijas:

3.1.1 pav. Valstybės tarnautojų pareigybių pasiskirstymas pagal kategorijas Akmenės rajono savivaldybės administracijoje 2015 m. pradžioje

Šaltinis: Juridinis skyrius

Karjeros valstybės tarnautojams 2015 m. pradžioje suteiktos kvalifikacinės klasės: I kv. klasė – 7; II kv. klasė – 21; III kv. klasė – 30; Kv. klasė nesuteikta – 11.

2014 m. buvo organizuoti 6 konkursai valstybės tarnautojų pareigoms, 2 konkursai – įstaigų vadovų pareigoms, 6 konkursai – darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigoms.

2014 m. kvalifikaciją kėlė 112 Savivaldybės administracijos tarnautojų.

4. PLANAVIMO SISTEMA

Savivaldybės veiklos planavimas pagal veiklos rezultatų pasiekimo trukmę yra suskirstytas į tris kategorijas: ilgos trukmės – Akmenės rajono savivaldybės strateginis planas; vidutinės trukmės (3 metų) – Akmenės rajono savivaldybės strateginis veiklos planas; trumpojo laikotarpio (1 metų) – savivaldybės biudžetas.

Akmenės rajono savivaldybės 2016–2021 metų strateginis plėtros planas patvirtintas Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. T-277. Akmenės rajono savivaldybės strateginiame plane išskirti 5 prioritetai: Žmogiškųjų išteklių ugdymas bei tobulinimas; Ekonomikos skatinimas; Sanglaudos didinimas; Konkurencingo verslo skatinimas ir kaimo plėtra; Visuomenės socialinės gerovės kūrimas; Darni infrastruktūros ir teritorijų plėtra; Efektyvus viešasis valdymas; Klasterinės vietinės

ekonomikos tvari plėtra.

Savivaldybėje nuo 2014 m. rengiamas strateginis veiklos planas, apimantis 6 programas.

5. FINANSINIAI IŠTEKLIAI

Akmenės rajono savivaldybės taryba patvirtino 2014 m. biudžetą – 81 159,9 tūkst. Lt, kuris paskirstytas asignavimų valdytojams šešių veiklos programų (Švietimo, kultūros, jaunimo reikalų ir sporto paslaugų teikimo; Socialinės apsaugos plėtojimo, skurdo bei socialinės atskirties mažinimo ir sveikatos; Investicijų; Savivaldybės valdymo ir pagrindinių funkcijų vykdymo; Infrastruktūros priežiūros ir plėtros ir Verslo rėmimo, aplinkos apsaugos ir žemės ūkio plėtros) vykdymui.

Akmenės rajono savivaldybės 2010-2014 m. patvirtinto biudžeto apimties dinamika (tūks.Lt)

5.1 pav.

Šaltinis: Finansų ir biudžeto valdymo skyrius

Metų eigoje biudžetas sumažintas 1 638,8 tūkst. Lt, biudžeto pajamos didintos 4 401,1 tūkst. Lt.

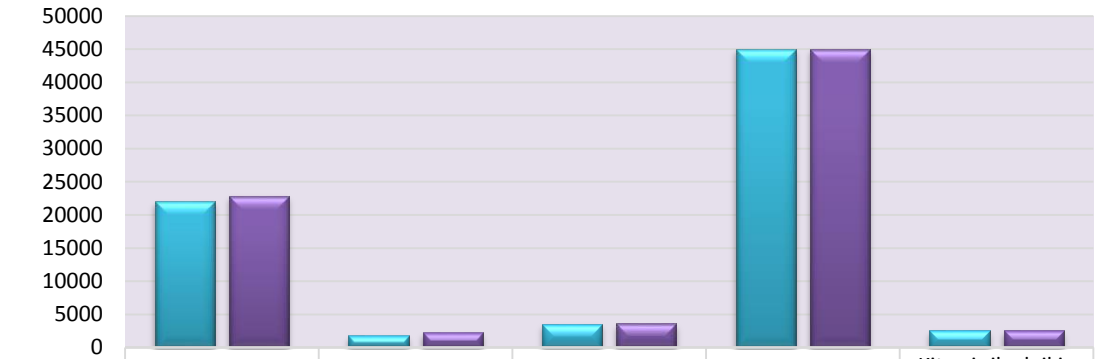
Akmenės rajono savivaldybės patikslintas 2014 m. biudžeto pajamų planas – 83 922,2 tūkst. Lt, įvykdytas 99,6 proc. gauta mažiau planuotų pajamų 339,2 tūkst. Lt. Iš mokesčių ir dotacijų planas įvykdytas 101,9 proc. arba 1 398,8 tūkst. Lt daugiau surinkta planuotų pajamų. Paskolų investiciniams projektams vykdyti paimta 1 738,0 tūkst. Lt mažiau nei planuota. Pajamų planas pagal pajamų rūšis įvykdytas:

1. Savivaldybės biudžeto prognozuojamų pajamų planas įvykdytas 105,6 proc.

2. Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą planuota surinkti 2 013,3 tūkst. Lt, planas įvykdytas 100 proc.

3. Biudžetinių įstaigų pajamų planas įvykdytas 93,9 proc.

4. Aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos pajamos įvykdytos 101,5 proc. arba surinkta daugiau pajamų 27,2 tūkst. Lt, iš jų: mokesčio už valstybinius gamtos išteklius 26,3 tūkst. Lt arba 112,0 proc., mokesčio už medžiojamų gyvūnų išteklius 3,4 tūkst. Lt arba 109,2 proc. mokesčio už aplinkos teršimą surinkta mažiau 2,5 tūkst. Lt arba 99,8 proc.

	Pajamų ir pelno mokesčiai	Turto mokesčiai	Prekių ir paslaugų mokesčiai	Dotacijos	Kitos ir ilgalaikio turto realizavimo pajamos
Planas	22032,0	1758,0	3527,2	44990,6	2631,8
Įvykdyta	22849,7	2235,7	3603,0	45018,6	2631,4

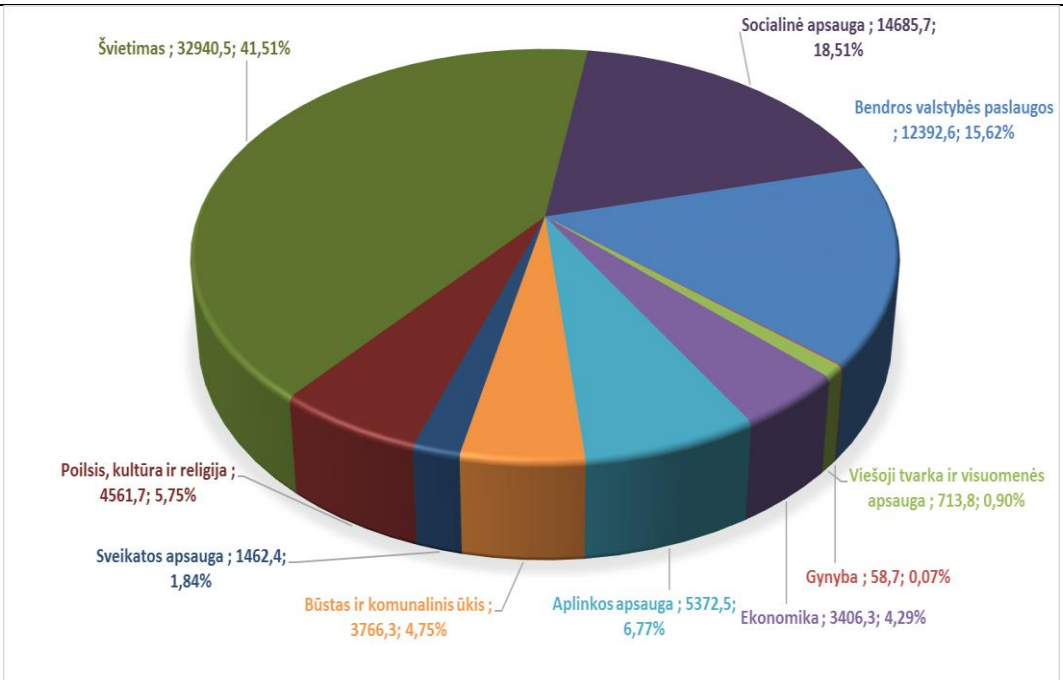
5.2 pav. Savivaldybės 2014 m. biudžeto (be skolintų ir apyvartos lėšų) pajamų įvykdymas pagal pajamų rūšis (tūkst. Lt)

Šaltinis: Finansų ir biudžeto valdymo skyrius

5.1 lentelė. Savivaldybės biudžeto išlaidos pagal valstybės funkcinę klasifikaciją (tūkst. Lt)

Išlaidos pagal valstybės funkcinę klasifikaciją	Planas	Įvykdytas	Skirtumas	Įvykdymo proc.
Bendros valstybės paslaugos	12736	12392,6	343,4	97,3
Gynyba	58,7	58,7	0	100,0
Viešoji tvarka ir visuomenės apsauga	713,8	713,8	0	100,0
Ekonomika	3643,4	3406,3	237,1	93,5
Aplinkos apsauga	5738,9	5372,5	366,4	93,6
Būstas ir komunalinis ūkis	5006,9	3766,3	1240,6	75,2
Sveikatos apsauga	1579,1	1462,4	116,7	92,6
Poilsis, kultūra ir religija	5986,1	4561,7	1424,4	76,2
Švietimas	33398	32940,5	457,5	98,6
Socialinė apsauga	15061,3	14685,7	375,6	97,5

Šaltinis: Finansų ir biudžeto valdymo skyrius

5.3 pav.

Šaltinis: Finansų ir biudžeto valdymo skyrius

2014 m. Akmenės rajono savivaldybės išlaidas sudarė 79 360,5 tūkst. Lt. Didžiausia dalis tenka švietimo sistemai – 41,52 proc., mažiausia dalis gynybai – 0,07 proc.

6. RYŠIŲ, INFORMACINĖS IR KOMUNIKAVIMO SISTEMOS

Akmenės rajono savivaldybėje vykdomos informacinės visuomenės plėtros politikos pagrindinis principas – informacinių ir elektroninių ryšių technologijų diegimas bei pritaikymas, siekiant efektyviausio rezultato.

Tam, kad sėkmingai būtų įgyvendinti pagrindiniai savivaldos valdymo principai, Informacinių technologijų skyrius analizavo Savivaldybės institucijų IKT būklę, inicijavo informacinių sistemų modernizavimą, naujų diegimą, stengėsi užtikrinti elektroninės informacijos saugumą ir patikimumą, ieškojo sprendimų Savivaldybės svetainės patrauklumui didinti bei elektroninių paslaugų plėtrai.

2014 m. Akmenės rajono savivaldybėje įsigyta 13 vaizdo stebėjimo kamerų: 7 – Naujojoje Akmenėje, 2 - Akmenėje, 2 – Papilėje, 2 – Ventoje – vaizdo stebėjimo paslauga.

Savivaldybės administracijoje ir seniūnijose pradėjo veikti nauja viešojo fiksuoto ryšio paslauga.

Atsižvelgiant į savivaldybės poreikius, savivaldybės tarnautojai geoinformacinėje sistemoje REGIA kuria bei skelbia duomenis ir informaciją apie:

- Teritorijų planavimą: parengtus ir rengiamus teritorijų planavimo dokumentus (bendruosius, detaliuosius planus);
- Rekreaciją ir turizmą: apgyvendinimo bei maitinimo įstaigas, pėsčiųjų bei dviračių takus, muziejus ir t.t.;
- Visuomenės paskirties kitus svarbius objektus: švietimo ir medicinos įstaigas, kultūros centrus, prekyvietes, bankus ir t.t.
- Inžinerinę infrastruktūrą ir susisiekimą: autobusų bei geležinkelio stotis, maršrutinio transporto stoteles, degalines ir t.t.
- Visuomeninės paskirties kitus svarbius objektus: privatizuojamus objektus, reklamos leidimus ir galimas reklamos vietas ir daugelį kitų.

Savivaldybės seniūnijose (Akmenės, Papilės. Kruopių, Ventos) IT skyriaus specialistai naujai įrengė kompiuterinį ir telefoninį tinklą: išvedžiojo tinklo kabelius, sumontavo kompiuterines rozetes.

Per CPO 2014 metais Savivaldybės administracijai nupirkta 25 stacionarūs ir nešiojami kompiuteriai , 1 daugiafunkcinis įrenginys, 6 spausdintuvai, 2 metams judriojo (mobiliojo) ryšio paslauga.

Kadangi Savivaldybės interneto svetainės www.akmene.lt lankytojai vis dažniau į įstaigą kreipiasi elektroniniu būdu, tai nuolat tobulinama svetainės struktūra, atnaujinta dalis internetinės svetainės skyrių anglų kalba.

Uždaviniai 2015 metams:

- Atlikti Savivaldybės įstaigų, turinčių internetines svetaines, tyrimą dėl Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių atitikimo Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480, nuostatoms.
- Informacinių sistemų modernizavimas, pritaikant kokybiškam įstaigos funkcijų vykdymui.
- E. valdžios plėtra, panaudojant Savivaldybės internetinės svetainės galimybes.
- Geoinformacinės sistemos REGIA naujų objektų įvedimas ir atnaujinimas.
- Dokumentų valdymo sistemos modernizavimas, pritaikant galimybę keistis duomenimis su Elektronine archyvo informacine sistema bei E-pristatymo sistema.
- Elektroninių paslaugų plėtra, dalyvaujant projekto „Centralizuotas savivaldybių paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę“ veikloje.

7. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Savivaldybės vardu nuolat susirašinėta, keistasi delegacijomis su užsienio miestų ir rajonų savivaldybėmis, su kuriomis Akmenės rajonas pasirašęs bendradarbiavimo sutartis: Dobelės, Aucės (Latvijos Respublika), Konino (Lenkijos Respublika), Bocholto (Vokietijos Federacinė Respublika), Briansko (Rusijos Federacija), Rečicos (Baltarusija). Plėtoti ryšiai su Rustavi savivaldybe Gruzijoje – planuojama pasirašyti oficialų bendradarbiavimo susitarimą.

2014 m. suorganizuota keliolika tarptautinių oficialių susitikimų, į kuriuos atvyko arba į kuriuos išvyko oficialūs asmenys iš Savivaldybės ir užsienio šalių partnerių. Kituose tarptautiniuose susitikimuose dalyvavo keli šimtai žmonių: keistasi moksleivių, muzikantų, sportininkų kolektyvų, tautodailininkų, religinių bendruomenių vizitais.

8. VIDAUS DARBO KONTROLĖ

Savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba atlieka finansinį ir veiklos auditą Savivaldybės administracijoje, Savivaldybės administravimo subjektuose bei Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse. Kontrolės ir audito tarnybos atliekamo audito išorinę priežiūrą atlieka Valstybės kontrolė.

Savivaldybės Centralizuotas vidaus audito skyrius, kuris yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Savivaldybės administracijos direktoriui, savo veikloje vadovaujasi Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą. Skyrius vykdo nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą Savivaldybės administracijoje, jai pavaldžiuose ir jos valdymo sričiai priskirtuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse, siekiant užtikrinti jų veiklos gerinimą.

SSGG ANALIZĖ

STIPRYBĖS

- Plėtojama strateginio valdymo sistema – rengiami ir atnaujinami strateginiai planai.
- Diegiamas elektroninės demokratijos paslaugų spektras.
- Gerėjantys ekonominiai rodikliai: augančios TUI apimtys, statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų vertė, gerėjantys darbo rinkos rodikliai.
- Parengti/rengiami svarbiausių inžinerinių, energetinių sektorių specialieji planai: centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, šilumos ūkio.
- Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos integravimas į regioninę atliekų tvarkymo sistemą, sudarysiančią sąlygas atliekų rūšiavimui ir perdirbimui.
- Parengtas ir įgyvendinamas Akmenės rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2012–2015 m. bendrasis planas. Numatoma/vykdoma įstaigų reorganizacija, atsižvelgiant į kintančius ugdymo poreikius.
- Santykinai mažas Savivaldybės gyventojų (vaikų ir suaugusiųjų) sergamumas.
- Mažėjantis pagalbą į namus ir socialinę globą namuose gaunančių asmenų skaičius.
- Patraukli rajono gamtinė aplinka ir kultūros vertybių gausa, sudaranti prielaidas turizmo plėtrai rajone.
- Nusikalstamumas, pagal gyventojų skaičių, vienas mažiausių apskrityje.

SILPNYBĖS

- Nors ir plėtojama strateginio planavimo ir valdymo sistema, vis dar nepakankamai orientuojamasi į rezultatus.
- Ribotos Savivaldybės investicinės galimybės projektams bendrafinansuoti ir riboti žmogiškieji ištekliai juos įgyvendinti.
- Blogėjanti demografinė situacija: mažėjantis gyventojų skaičius, neigiama natūrali gyventojų kaita, auganti migracija, senstanti visuomenė.
- Nepatenkinama vietinės reikšmės kelių dangos būklė: didelė dalis kelių, kuriose neįrengta asfalto danga, prasta dalies kelių dangos būklė.
- Mažėjantis rajono autobuso parko autobusais pervežamų keleivių skaičius ir vidutiniškai vienam gyventojui tenkantis kelionių autobusu skaičius.
- Fiziškai nusidėvėjusi inžinerinė, energetinė infrastruktūra ir jos trūkumas (vandens tiekimo, buitinių ir paviršinių nuotekų tvarkymo), nepakankama gyvenamųjų namų renovacija.
- Mažėjantis mokinių skaičius, lemiantis mokyklų ir mokytojų mažėjimą.
- Augantis socialinių paslaugų poreikis, dalies socialinių paslaugų trūkumas.
- Didelis iš stacionarių taršos šaltinių į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis.
- Prasta dalies kultūros įstaigų pastatų būklė, trūksta lėšų materialinės bazės atnaujinimui.

GALIMYBĖS

- Investicijų projektų įgyvendinimas, panaudojant ES, kitas tarptautines finansinės paramos lėšas ir pritraukiant privatų kapitalą.
- Inžinerinio ir energetinio sektorių nuolatinis plėtros planavimas, infrastruktūros atnaujinimas ir efektyvus eksploatavimas.

- Modernios, racionalios ir efektyvios švietimo sistemos kūrimas.
- Gyventojų švietimas sveikatingumo klausimais ir prevencinių programų įgyvendinimas, skatinant sveikatingumo rodiklių gerėjimą.
- Nevyriausybinių organizacijų teikiamų socialinių paslaugų plėtra, jų projektų ir programų finansavimas.
- Kultūros vertybių ir gamtinių objektų panaudojimas skatinant atvykstamojo ir vietinio turizmo plėtrą.
- Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros skatinimas, gyventojų verslumo ugdymas.
- Transporto tinklo plėtra, kelių būklės gerinimas, eismo saugumo didinimas.
- Švietimo, sveikatos, sporto ir kultūros įstaigų pastatų ir materialinės bazės atnaujinimas.

GRĖSMĖS

- Esant neigiamai natūraliai gyventojui kaitai ir migracijos saldo išlieka grėsmė, kad rajone gyventojų skaičius ir toliau mažės.
- Socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros poreikio ir išlaidų augimas dėl senstančios visuomenės ir sudėtingos ekonominės situacijos.
- Švietimo sistemos išteklių efektyvaus panaudojimo mažėjimas dėl mažėjančio mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose.
- Dėl nepakankamų investicijų blogėjanti rajono transporto ir inžinerinės infrastruktūros būklė.
- Pasyvus gyventojų požiūris į sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą.
- Kultūros paveldo objektų sunykimas dėl nepakankamo finansavimo ir panaudojimo visuomenės poreikiams.
- Sumažėjusi gyventojų perkamoji galia, energetinių išteklių kainų augimas.

AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS MISIJA:

Plėtoti pažangų, į šalies pažangą ir bendruomenės poreikius nukreiptą viešąjį valdymą, vietos savivaldą, kuriant patrauklią gyvenamąją ir verslo aplinką, efektyviai vykdant viešojo administravimo funkcijas

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI TIKSLAI, EFEKTO VERTINIMO KRITERIJAI

1 Strateginis tikslas. Užtikrinti gyventojų socialinę gerovę ir gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas ir prieinamas švietimo, socialines ir sveikatos paslaugas bei sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus visapusiškam ugdymui ir saviraiškai

Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa(-os):
1 Programa. Švietimo, kultūros, jaunimo reikalų ir sporto paslaugų teikimo programa (1 priedas);
2 Programa. Socialinės apsaugos plėtojimo, skurdo bei socialinės atskirties mažinimo ir sveikatos programa (2 priedas).

Efekto vertinimo kriterijai:
- Mokinių, įgijusių pradinį / pagrindinį / vidurinį išsilavinimą dalis, nuo baigusių atitinkamą programą mokinių skaičiaus, (proc.);
- Kultūros įstaigų teikiamų paslaugų gavėjų dalis tarp visų gyventojų, (proc.);

▪ Organizuotai sportuojančių gyventojų dalis tarp visų gyventojų, (proc.); ▪ Socialinėms paslaugoms / socialinei paramai skiriamų lėšų suma, tenkanti vienam Akmenės rajono gyventojui, (Eur).
2 Strateginis tikslas. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą, skatinti aktyvią bendruomenės veiklą
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa(-os): 4 Programa. Savivaldybės valdymo ir pagrindinių funkcijų vykdymo programa (4 priedas). **Efekto vertinimo kriterijai:** ▪ Prašymų, į kuriuos atsakymai fiziniams asmenims pateikti per įstatymais nustatytus terminus dalis, nuo visų gautų prašymų (proc.).
3 Strateginis tikslas. Modernizuoti ir plėsti viešąją infrastruktūrą, sudaryti sąlygas verslo ir žemės ūkio plėtrai
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa(-os): 3 Programa. Investicijų programa (3 priedas); 5 Programa. Infrastruktūros priežiūros ir plėtros programa (5 priedas); 6 Programa. Verslo rėmimo, aplinkos apsaugos ir žemės ūkio plėtros programa (6 priedas). **Efekto vertinimo kriterijai:** ▪ Materialinių investicijų apimtys tenkančios vienam savivaldybės gyventojui, (Eur); ▪ Veikiančių SVV dalis, nuo visų veikiančių ūkio subjektų (proc.); ▪ Bendrosios žemės ūkio produkcijos vertė (tūkst. Eur).

2015-2017 m. programų lėšų poreikis (asignavimai) ir numatomi finansavimo šaltiniai, Eurais

Ekonominės klasifikacijos grupės	Asignavimai 2014 m.	Paraiška biudžetiniams 2015-iesiems m.			2016-ųjų m. asignavimų poreikis	2017-ųjų m. asignavimų poreikis
		Bazinis biudžetas	Pakeitimas / Naujas	Patvirtinta taryboje iš viso		
1. Iš viso asignavimų	37.371.205	37.371.204	(3.662.578)	33.708.627	57.800.229	54.843.667
1.1. Išlaidoms:	24.830.601	24.830.601	(408.281)	24.422.320	15.173.013	12.586.839
1.1.1. iš jų darbo užmokesčiui	8.155.960	8.155.960	222.473	8.378.433	2.224.508	1.902.056
1.2. Turtui įsigyti ir finansiniams įsipareigojimams vykdyti	12.539.503	12.539.503	(3.253.196)	9.286.307	972.185	1.002.056
2. Finansavimo šaltiniai:	37.371.205	37.371.205	(3.662.578)	33.708.627	57.800.229	54.843.667
2.1. Savivaldybės biudžetas:	23.505.532	23.505.532	781.549	24.287.081	38.232.683	38.268.484
2.1.1. Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	12.445.349	12.445.349	(683.674)	11.761.675	16.399.994	19.012.400
iš jos:						

	-	-	-	-	-	-
2.1.1.1. valstybės deleguotoms funkcijom vykdyti (SB (deleg))	1.537.854	1.537.854	(53.237)	1.484.617	1.554.869	1.571.522
2.1.1.2. mokinio krepšelio lėšos (MK)	4.761.063	4.761.063	(84.919)	4.676.144	5.028.333	5.253.241
2.1.1.3. kitos spec. dotacijos-kitoms savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti (SB (KSD))	313.774	313.774	101.991	415.765	323.833	324.488
2.1.1.4. valstybės investicijų programa (VIP)	556.070	556.070	(71.535)	484.535	4.777.540	7.147.730
2.1.1.5. lėšos pagal vyriausybės nutarimus (SB (VN))	-	-	-	-	-	-
2.1.1.6. bendrosios dotacijos kompensacija (BDK)	5.276.587	5.276.587	(575.973)	4.700.614	4.715.419	4.715.419
2.1.1.7. nepanaudota bendrosios dotacijos kompensacija (NBDK)	-	-	-	-	-	-
2.1.2. Savivaldybės biudžeto lėšos kitoms reikmėms atlikti (SB (KR))	7.470.170	7.470.170	954.504	8.424.674	18.878.626	16.997.053
2.1.3. Skolintos lėšos (SL)	1.795.789	1.795.789	89.723	1.885.512	1.756.352	981.065
2.1.4. Biudžetinių įstaigų pajamos (BĮP)	580.977	580.977	(70.315)	510.662	567.382	646.189
2.1.5. Aplinkos apsaugos rėmimo specialioji programa (sveikatos apsaugos priemonės) (SB (SAP))	925.331	925.331	(831.303)	94.028	130.329	131.777
2.1.6. Aplinkos apsaugos rėmimo specialioji programa (aplinkos apsaugos priemonės) (SB (AA))	314.962	314.962	72.648	387.610	500.000	500.000
2.1.7. Apyvartos lėšos (AL)	805.751	805.751	417.169	1.222.920	-	-
2.1.7.1. laisvi biudžeto lėšų likučiai (AL (LBL))	507.240	507.240	557.634	1.064.874	-	-
2.1.7.2. biudžetinių įstaigų pajamų likučiai (AL (BIPL))	33.856	33.856	14.395	48.251	-	-
2.1.7.3. aplinkos apsaugos specialiosios programos laisvi likučiai (sveikatos apsaugos priemonės) (AL(SAP))	37.622	21.903	-	21.903	-	-
2.1.7.4. aplinkos apsaugos specialiosios programos laisvi likučiai (AL(AA))	227.033	227.033	(139.141)	87.892	-	-
2.1.8.Savivaldybei grąžintos (kompensuotos) ankstesniais metais panaudotų paskolų lėšos (SB kompens.)	-	-	-	-	-	-

2.2. Kiti šaltiniai:	13.865.673	13.865.673	(4.444.127)	9.421.546	19.567.546	16.575.183
2.2.1. Valstybės biudžeto lėšos (VB)	5.100.874	5.100.874	(229.588)	4.871.286	5.323.510	4.979.427
2.2.2. Europos Sąjungos lėšos (ES)	6.805.433	6.805.433	(2.318.217)	4.487.216	12.438.734	9.850.404
2.2.3. Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos (KP)	1.927.421	1.927.421	(1.927.421)	-	1.740.000	1.680.000
2.2.4. Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšos (PSDF)	-	-	-	-	-	-
2.2.5. Privatizavimo fondo lėšos (PF)	869	869	(869)	-	1.000	1.000
2.2.6. Kitos lėšos (KT)	31.075	31.075	31.969	63.044	64.302	64.352